

RÖNIGK, OLOF, FRESENIUS, JOHANN PHILIPP

Doct. Johan Philip Fresenii Märkeliga berättelse, om en så kallad fritänkares omvändelse på desz sote-säng, den christna religionen til styrka och försvar, ifrån tyskan öfwersatt af Olof Rönigk. Stock

1753

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök*:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra*:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

Doct. JOHAN PHILIP FRESENII

*Test
Andl. ber.
(Per.)
1700-1800*

Märkelige
Berättelse,

Om
En så kallad

Sritänkares
Omvändelse

På Dess

Gote-Hång,

Den Christna Religionen til
styrka och försvar,

Ufrån Tyskan öfversatt

Af

OLOF RÖNIGK.

STOCKHOLM,

Tryckt på LARS SALVII Förlag, 1753.

DOG. JOHAN WILHELM ERICSSON

3000

1800

1800

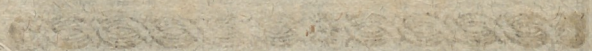
1800

1800

1800

1800

OLOF RÖNNIK

1800

In wiß Ridderman, den där lefde t
krigstjenst, och ännu icke sett sina
40 år, hade haft den olycka, at is
genom skadeliga böckers läsning och
förföriska sällskap förlora den Christo
na Trona, och at inwelas i Natu
ralisteriets förkjusande snaror: hwarwid han dock
inbillade sig, at med skäl kunna rätnas ibland de
starka andar, som mena, det de affskuddat sig det
ok, som wantrö och willo meningar ändrom på
läggga. Långt härifrån orten hemsöktes han med ett
sjudom, som ändteligen stannade i en tårande twin
ne-sot. Då berättade honom en wiß Köpman, hu
ru ock han, för detta, dragits med en dylik plå
ga, men blifwit densamma derigenom qwitt, at
han brukat en wiß brunn wid Frankfurt. Detta
förantlåt honom, at företaga sig en lång och beswär
lig resa, til at få betjena sig af samma watten. Men
det war en högre hand, som förde honom hit; eme
dan Frankfurt war den ört, som blifwit utsedd, at
han der skulle warda omwänd och begrafwen.

Han brukade wäl watten; men utan förmo
dad werkan. Förden skull begaf han sig, efter en
Läkares råd, til Ems; dock wille ej eller detta wat
net slå an. Der räddes han af en annan Läkare,
at resa til en wiß Bergsbygd, och börja en Cur af kraf
tiga

tiga örter, det han ock gjorde. Men örterna word
alt för starka, och hans sjukdom tog så öfverhand,
at han i största hast wände om til Frankfurt, at så
mycket bättre warda skött i sin sjukdom; emedan
han såg, at det snart skulle frida med honom til
slut.

Här besökte nu honom en god wän, med hwil-
ken han förr hade haft någon bekantskap; ty i öf-
rigt war han här helt främmande och kände ingen.
Den samme förmannte honom, emedan han war
ganska swag, at sörgja för sin själ, och låta kalla til
sig någon Prästman; men han afviste honom med
et sådant swar, som man wäl kan föreställa sig af
en Fritänkare, och hwaraf det kunde intagas, at in-
gen Prästmans sällskap behagade honom. Wid
de följande besöken uprepade hans wän samma för-
ställningar, och öfwertalte honom sent omsider, at
tillåta, det en Prästman skulle få komma til honom.

Jag wardt kallad til honom, utan at någon
hade sagt mig om hans meningar i Religions-mål.

Det första Samtalet begyntes om den sjukas
utwärtas omständigheter, hwarwid han berättade
mig om des redan omtalta Curer, dem han utan
minsta förbättring härtils hade brukat. Jag frågade
honom, hwad han då i anledning häraf sjelf tänk-
te om sin hellsa? hwarpå han swarade, at han om-
densamma hade intet hopp, utan trodde fast mer,
at i Frankfurt skulle blifwa hans lägerställe.

Jag styrkte honom i dessa tankar, och lade den
frågan dertil: om han ock war wif om GUDs nåd?
Ty denna punkten borde förut wara afgjord, in-
nan man börjar kämpa med döden.

Han

Han gaf med et gladt och modigt lynne til förstå, at han derpå war helt wiß och platt intet twiflade.

Jag frågade efter den grund, hwarpå han bygde detta sitt så wißa och otwifelaktiga hopp? Swar til han swarade: Et det aldråhögsta Wäsendet är til, hwilket är et Wäsende öfwer all Wäsende. Detta all Wäsendes Wäsende har ock gifwit mig min warelse, samt nådeliga uppehållit, försörjdt och bewarat mig alt ifrån min barndom intil denna stunden.

Åf denna hans Tros-bekännelse märkte jag lätt, at han war en Naturalist. Ty emedan han trodde et Wäsende öfwer all Wäsende, så kunde jag icke råfna honom ibland Atheisterna; men all denstund han ock alsintes nämnde om: Christo, utan litte endast derpå, at all Wäsendes Wäsende hade gifwit honom det warelse, och uppehållit det hittills, så kunde jag icke anse honom för någon Christen; utan hans tungomål röjde honom, at han war en Naturalist, hwilket ock tydeligare wiste sig efteråt.

Under det jag nu så dömdo om hans Religion, suckade jag i mitt hjärta til GUD, at han wille lära mig det bästa sättet, til at handtera denna själen, til det räddning. Straxt föllo följande tankar mig in:

En Naturalist, tänkte jag, är en sådan människa, som håller Christum och hela den Christna Religionen för en Fabel, och Prästerna antingen för bedragare eller för dumma huswuden; hwarföre han ock mera hatar och föraktar dem, än någon annan. Wil man hjälpa honom til rätta, så

fordras här en besynnerlig klofhet och försigtighet, til at winna detta ändamålet. Han har så förkantsat sitt hjerta emot den Christna Religionen, och des Lärare, at man måste så omgås med honom, som när man wil taga in en fästning, den man först kringgränner, hwarefter man på alt möjligst sätt söker, at få in utan wreken, til des ändteligen sjelfwa staden warder wunnen. Jag måste altså gifwa mig tid, til at så smånigen komma honom på lifwet: och lærer mycket behöfwa undersökas, innan han låter öfvertyga sig om den Christna Religionens sanning.

Derwid kom det mig wäl före 1) Om icke denna Methoden förmycket wore inråttad efter förnustet? och 2) om icke denna själen derigenom blefwe alt för länge uppehållen?

Doct war uppå den första inwånningen detta mitte swar: at när GUD ordenteligt wis genom någon Lärare wil omwända en syndare, så är Methoden annorlunda, än när han på uordenteligt sätt, och utan Lärare, werkar omwändelsen. I det senare fallet går det ofta helt snart, såsom med Paulo. Ofta långsammare, dock på sådana sätt, som icke äro så wanliga, såsom det skedde med Manasse; och derutinnan handlar GUD såsom han, efter sin högsta wishet, finner godt wara. Men i det förra fallet är en Lärare skyldig at handla wiseliga, gå warsamt efter syndarn på des willowäggar, inrätta sin Method efter beskaffenheten af hans fördärf, och i synnerhet hos sådana utrogna, rödja af wägen alla förut fattade inbillningar, såsom de skadeligaste förhinder, på det wäg til deras hjertan måtte HERRanom beredas.

Swad

Swad angår den andra invånningen, så slöt jag af sjukdomens beskaffenhet hos denna sjuklingen, at han ännu kunde lefwa någon tid. Derjämte hade jag hopp til GUD, det han skulle så wälsigna detta arbetet, som gick ut på den sjukas beredning, at det icke skulle förorsaka något för stort drögs mål; och ändteligen trodde jag, det wara bättre, at något långsammare hjälpa den sjuka til en grundelig öfwerlygelse, än igenom förhastande antingen göra sanningen ännu mer förhatelig, eller, om han än anammade henne, låta några twiflans pilar sitta kvar i hans hjerta.

Detta allt öfwerlade jag i största hast, så at jag redan hade fattat wißt slut, innan han wäl hade hunnit lyfta sit tal om all Wäsendes Wäsende, samt huru mildt det är emot sina kreatur, i synnerhet emot människan.

Efter den Method jag nu hade utwalt, war mitt swar på hans Cros=beckännelse af följande innehåll:

Den som wil saliaen dö, han bör alstinges tro på all Wäsendes Wäsende. Allenast deruppå kommer det an, at denna tron är rättkaffens och lefwande; men den rätta och lefwande tron är en GUDs nåde=gåfwa, som werkas genom hans ljus och kraft. Om denna gåfwan borde han flitigt och hjerteligen bedja; så skulle han förwisso få henne. Widare wille han icke inlåta sig för denna gången; derföre sedan jag talt med honom något annat, anadände hans sjukdom, frågade jag honom: om han kunde tåla, at jag komme oftare til honom? hwartil han gauska höfligen swarade, ja. Deruppå antwardade jag honom i GUDs nådiga ledsagande, och gick hemåt.

Den följande dagen gick jag åter til honom, hwaröfwer han, straxt jag steg igenom dören, betydade en synnerlig fågnad, hwilket jag tillkref GUDs nåd, som hjertan böja kan, och ansåg det såsom et tecken dertil, at mitt tal icke skulle wara förgåwes, hwarom jag ock rått innerligen suckade til GUD.

Jag frågade: huru han lefameliga mädde, och talet wände sig så småningen til et Philosophiskt ämne. Derunder satte jag mig före, at göra en föreställning om människans förnufts och kunskaps gränser, och derigenom bereda honom, til at tro, det han icke kunde begripa; men ock, at så wida ransaka, som til hans öfwerlygelse behöfdes.

Sedan jag banat mig wåg til detta wigtiga ämnet; så föranlåt jag, at föreställa det samma i så måtto, at han icke skulle nödgas swara mig, utan kunde allenast höra deruppå. Ty om han hade behöft swara, så hade han ofta kommit ifrån det rätta ämnet in på andra bisaker; derhos hade han ock då kunnat blifwa retad, til at med hästighet förswara sina meningar, och derigenom warda förbittrad både på sanningen och på min person. Men hörde han allenast uppå, så war derwid den förmon, at jag desto friare, grundeligare, orderteligare och tydeligare då kunde utföra ämnet, och sätta honom i stånd, at med desto större upmärksamhet åhöra, och med desto större mogenhet betänka alt sammans. Jag kom ihog, at jag för detta med en stark Philosoph, som genom misbruk af sitt förnuft låtit förleda sig snart til den Socinianska willfarelsen, snart til andra afwägar, om detta ämnet hållit et samtal, och igenom GUDs nåd så wida öfwermannat honom, at han med all sin skarpsinniga

sinnighet wardt swarslös. Som det ganska wäl stickade sig til mitt närvarande ändamål, at uprepa berörde samtal; så kunde jag wäl förmoda, at den sjuke skulle gifwa grunn att derpå; emedert det allenast skulle warda en berättelse om en discurs, som före blifwit hållen. Jag styrktes i mitt upfat, och sökte, at fria den sjuke ifrån en del af hans willomeningar, och at, om görligt war, tillstoppa den första källan til hans otro.

Innehållet af mitt tal lydde så: När jag efterfinnar, hwadan de ätskilliga meningar så i Philosophiska som Theologiska ämnen hafwa sit ursprung; så synes det mig, at första källan dertil är den, at människorna hwarken weta eller i öfningen granneliga nog i att taga deras förnufts gränser. Somliga utsträcka icke dese gränser wide nog; deraf warda de lättrogne. Andre utsträcka dem allt för långt, och warda derigenom i mång stycken otrogne. De wilja icke tro det de icke fullkomligen kunna begripa, och de glömma, at besinna, det mycket werkeligen finnes, som för människoförstånd är omögligt at utransaka. Sannerligen, om alla människor rätteligen kunde döma om gränserna til deras förnuft, så skulle deras tankar långt före komma til ro, och all twist om sanningen snart återwända.

När jag så talte, wardt han piekligad, och anmodade mig, det wille jag för honom ytterligare uppa mina tankar om det människliga förnuftets gränser.

Jag har för detta, swarade jag, kändt en djupsinig werldslig Wis, som ingen ting mindre undersökte än gränserna til sit förnuft, och altså förwirrade

rade sig i den ena willfarelsen efter den andra. Jag talte ofta med honom; men han wille icke låta råta sig. Andteligen öfwertalte jag honom deruti, at wi skulle undersöka förnuftets gränser, och derigenom want jag hos honom mera, än igenom alla de förra samtalen. Om J, min Herr Baron, gifwer mig lof, så wil jag berätta innehållet af de tankar jag då hade, hwadan min mening om denna saken lärer fullkomligen kunna intagas. Jag torde wäl blifwa något widlyftig; men emedan jag märker, at J ären en älskare af Philosophiska ämnen, och tiden på et angenämt och nyttigt sätt genom et längre samtal kan förkörtas, i synnerhet som J utom des har föga omgång; så torde jag förmodligen få lof, at behörigen handla om detta ämnet.

Sedan han försäkrat mig, at det ganska mycket skulle fågna honom, der jag omständeligen wille utföra denna saken; så begynte jag min berättelse, som följer:

Jag sade til den werldsliga Wisa: wi wille förställa oss bägge under bild af twänne resande, de der förenat sig, at genomwandra Wetenskapernas rike.

Detta stora riket, delar jag i tre delar, i regionem lucis, i regionem crepusculi, och i regionem caliginis, eller i Ljusens Rike, Skymningens Rike och Mörkhetens Rike. I Ljusens Rike finna wi de wissa sanningar, i Skymningens Rike de sannolika, och i Mörkhetens Rike hemligheterna (*).

När

(*) När jag kallat sanningarna i Ljusens Rike wissa, så sker sådant icke i den mening, lika som hölle jag sannolikheter och hemligheter för owissa i sig sjelfwa.

Når vi komme i Eiusens rike, så kan jag med största nöje genomvandra och hjälpa til at genomles-
 ta detsamma; emedan der finnas idel sådana san-
 ningar, hwilkas wißhet genom oswiteliga skäl och
 kännetecken kan läggas å daga. Til wißhet om
 Philosophiska sanningar komme vi på tre sätt: ige-
 nom förnuftet, igenom våra utwärtas sinnen,
 och igenom förfarenheten. Hwad jag altså med
 förnuftet kan riktigt begripa, samt med klara och o-
 emotsägeliga slut-följder bewisa: hwad jag med
 mina sinnen oswiteligen, utan twiweksmål och
 gensago kan fatta; och hwad jag genom en stadig
 och tydlig förfarenhet kan utröna; det samma är
 wißt, och hörer följatteligen til Eiusens Rike. Til
 wißhet om Theologiska sanningar komme vi al-
 lenast på et enda sätt, nämligen genom den Hel.
 Skrifts tydliga witnessbörder.

(Wid dessa orden wiste den siuke sig misnögd,
 och wille icke medgifwa den H. Skrifts Gudomlig-
 het. Jag sade, at jag derom wille tala en annan
 gång, och nu allenast sätta den samma förut, på
 det jag med desto mindre hinder måtte kunna fara
 fort i min berättelse: hwarmed han ändteligen war
 til frids.)

Så långt vi uti Philosophiska ting kunne
 komma genom klara förnufts-slut, genom de ut-
 wärtas

utan jag ser allenast dermed på förmågan af war
 kunskap, och huru långt förnuftet blinuer i sina un-
 dersökningar. Somliga ting kan det utransfaka så
 djupt, at det öfweringas genom skäl, at saken är så
 fatt, och icke annorlunda. Wid andra ting kan det
 allenast gissa, at det med dem så eller så torde wara
 beskaffadt. Andteligen äro och andra ting, som ä-
 ro thy aldeles föröfde, fast de werkeligen äro til.

wärttes sinnen och försarenheten; så långt går och vår naturliga kunskap; men icke et steg längre. Hwar dessa wågar lyftas, der är och vår gräns: gå wi deröfwer, så finne wi ingen grund widare, at fota of på. I Theologiska ting har vårt förnuft förmåga, at leta up kännetecknen til en Gudomelig uppenbarelse, och när det funnit dem, så kan det och inhämta des orda förstånd (*). Längre kommer det icke af skället. Här har det åter sina gränser, och alt hwad den nu fundna och wäl förstådda uppenbarelsen säger, det måste wi tro (**).

Ennan jag gick widare, frågade jag den werldsliga Wisa, om han hade samma tankar som jag, om Ljusens rike? hwartil han swarade, Ja.

Här om, sade jag, har jag ännu en anmärkning at gifwa. När jag noga räknar efter de sanningar, som wi, så wäl om Philosophiska som Theologiska ting med wisshet wete; så finner jag deras antal på långt när icke så stort, som många Lärde plåga inbilla sig, de der synas wilja warda hållne för allwetande. Wi wete med oemotsäjelig wisshet allenast de ting, hwilka äro of antingen nödige eller ganska nyttige. Det som är of hwarken nödigt eller nyttigt, det har den Wisa Skaparen fördoldt för vår ögon; och welat derigenom delsföre

(*) Men en full öfvertygelse, at orda förståndet är rätteligen inhämtadt, kommer af den kraft, som i det uppenbarade Ordet ligger.

(**) Den naturliga Lagen förpliktat of at tro uppenbarelsen; men af förnuftet och blotta naturliga krafter kunne wi icke ställa tro dertil: alt detta wiste D. Fresenius wäl; men han wille ännu icke utförligen gå in i den saken, på det han icke för mycket måtte böta den sjuka för hufwudet.

förefomma vårt förwett och högmod, dels skona
 vår swaghet; emedan kunskapen om det nödiga
 och nyttiga, är just den börda, som för vårt så
 ganska inkränkta förstånds förnåga är worden li-
 ka som genom mått och wigt of tildeld.

Hwad jag här säger, det lærer of förnuftet,
 de utwärtens sinnen och dageliga förfarenheten.
 Hwarföre weta Stjernkikarne af Himla-²husens
 omkifsten, at med stor wihhet säja förut tidernas
 ättkilnad och ombyten? Swar. Emedan denna
 wetenskapen är of nödig och nyttig. Men hwarfö-
 re hafwa de icke ännu kunnat noga uträkna stjer-
 nornas antal, eller sätta ut deras egenteliga storlek,
 och längden af deras afstånd ifrån jorden? Swar.
 Emedan det är of hwarken nödigt eller nyttigt.
 Hwi äro så många skapade tings krafter of bekan-
 ta, så wida de samma tjena of til uppehålle, läke-
 dom och beqwämlichkeit? Och hwarföre äro icke äf-
 wen samma skapade tings öfriga krafter med den
 grad af wihhet of bekanta? Swar: Wi böre al-
 lenast weta, hwad of nödigt och nyttigt är.

Sedan jag med flera exempel hade förklarad
 denna anmärkning, for jag widare fort, och sade
 til den wärldsliga Wisa: Jag måste upriktigt bekänna
 för honom, at Ljusens ångd, der man ser idel wisa
 sanningar, behagar mig öfwermåttan wäl, och om
 I wille gå längre, skulle det falla mig swårt, at
 allenast en liten stund öfwergeifwa densamma. Men
 emedan ock den minsta grad af ljus har något be-
 hageligt i sig och sakta förtjenar, at af en förnufts-
 tig människa beskådas och undersökas, så skulle det
 icke wara mig emot, at gå med Eder in regionem
 crepusculi, eller in i Skynningens rike.

Men hwad lære wi der finna? Intet än nat än Sannolikhet. Wi skole der blifwa warse många ting, wid hwilka förnuft, sinne och försarenhet skola öfwerlyga oss, at äfwen dessa tre wägar icke äro tilräckelige, at komma til någon grund, hwarpå en rätt tydelig och wiß kundskap bör stödja sig. Wi lære då blifwa af olika meningar, och ingendera kan för sina tankar mera anföra, än en blott sannolikhet. Händer det ock, at wi uti somliga tings undersökning råke på enabanda spår i wår eftertanke, och komme öfwerens om något, som synes oss sannolikt; så lære wi deremot wid annat, å båda sidor, emot hwarandra inwända så många sannolika genstäl, at ingen wet hwilkendera ser bäst, eller om någondera har träffat rätt; följakteligen blifwer intet annat öfrigt än twiswelsmål.

Denna mödan warder oss på långt när icke så rikeligen belönt, som undersökningarna i Ljusens Rike; men hwad mig angår, så finner jag likwäl den förmon, at jag deraf får anledning, at med dubbel högaaktning älska de nödiga, nyttiga och rätta sanningarna, och icke längre töfwa i denna magra ängden, der man nästan platt föräfwes förtärer sina krafter; utan i största hast skynda mig tillbaka til Ljusets behageliga ängd.

Jag wet, sade jag til den werldliga Wisa, at I ären annorlunda sinnad. Si följse af Eder omäteliga begärelse til det, som allom människom är förwoldt, lären I finna en äfwen så stark lust, at aldeles stiga öfwer til mörkhetenes Rike, som min lust är til Ljusens Rike. Men här blefwe ock det stället, der jag wille taga afsked af eder, och förfoga mig til det klara ljuset; der wille jag wänta eder,
til

til deß J komme tillbaka; då skulle jag så wäl af e-
 der förståldta och förwirrada upsyn, som af edar
 matta gång märka, at det i mörkhetens Rike icke
 har gått eder efter önskan. Wille jag då fråga,
 hwad J funnit, och hwad nytta J haden af så be-
 swärligt arbete? så skulle J, der J eljest wille sä-
 ja sanningen, utropa med bedröfwelig suckan: Ach!
 jag har gjort en elendig resa. Jag har gått wille
 wäl hundrade gånger. An loyp jag så emot hårda
 klippor, at jag raglade: än föll jag. Gattade
 jag uti något, så kunde jag dock icke se det; eme-
 dan det war helt mörkt. Jag gick såsom en blind-
 der, och derhos i en ständig förwirring: tror ock, at
 jag städse hade måst blifwa i denna willfarelsen, om
 icke GUDs nådes hand af idel förbarmande hade
 fört mig derut, och hulptit mig til ljuset igen.

Men jag skulle ytterligare fråga: Hwafwen J
 då alsingen nytta af denna beswärliga resan? Edart
 swar skulle blifwa detta: Ingen annan, än at jag
 hadanefter icke skal låta föreskrifwa mig några lagar
 af mitt förwett, utan wara bättre til frids med lju-
 sens Rike. J öfrigt woro mina undersökningar,
 hwarigenom jag wille utransaka hemligheternas
 djup och mörker, allesamman förgåfwes. Mitt för-
 stånds krafter äro nästan förtärde, och wärst är,
 at genom mitt onödiga grubbel, äro ock de wisa
 sanningar, som finnas i ljusens Rike, wordne mig så
 främmande, at jag nu mera hwarken förstår dem,
 eller hwafwer i dem den smak, som förr. Til åfwent-
 tyrs är denna förlusten ett straff för mitt förwett,
 högmod, och för det jag icke warit nögd.

Wille J fråga mig, hwad nytta jag emed-
 lertid haft, deraf, at jag dwalts i ljusens Rike, så
 skulle

Skulle J wäl af mitt glada lynne och hurtiga wäsende kunna sluta, at jag der mått ganska wäl; hwarom jag ock i sanning skulle kunna gifwa denna underrättelsen. Min första förmon war den, at jag icke war så olycklig som J. Jag har icke gått wisse, icke stött mig, intet fall gjort, intet säfångt arbete företagit, och ingen förlust lidit på någon sanning. Debutant har jag aldeles hwilat ut efter min resa, som jag med eder gjorde i Skymningens land, och under en sådan hwila med ny isfwer åter skärskådat de härliga sanningar, som äro i ljusens Rike. Derigenom är deras skönhet, deras inwärtens grund, deras inbördes förbindelse och förträffeliga nytta worden mig allt klarare.

Härmed slöt jag liknelsen om wetenskapernas rike och taltale deruppå den werldsliga Wisa således: Min käre Herre! måste J icke bekänna, at J ärwändt en stor del af edar kärta lefnadstid på mörfka undersökningar, de der icke hafwa någon rätt nytta med sig: på undersökningar, uti hwilka J aldrig hunnit til sjelfwa grunden? Det är sant, J hafwen en ransakande anda: och huru lycklig haden J icke blifwit, om J haden hyst större wördnad för de tydeligare sanningarna, och i dem sökt edor förnjöjelse. Men nu kunnen J sjelf icke neka, at J ären olycklig. J hafwen kastat eder snart til den mening, snart til en annan, hwilka dock sins emellan äro stridige. Wid hwardera hafwen J hållit eder någon tid, och sökt at enständigt förswara edra tankar; men innan någon wiste ordet af, så öfswergaf J denna meningen, och föll på en annan, fast hon stod twärt emot den första: men derwid war J öfswen så olycklig, som wid den förra. J ären öfswis i de
ting,

ting, hwarmed J måst slysfåttén Eder, och i de dyraste sanningar, som gifwa mig och androm så mycken sötma, finnen J platt ingen smak, och ären ingen kännare af deras värde. Komma icke alla desse feleen deraf, at J förgåten noga utstaka och granneligen i ätt taga Edart förnufts omkrets och gränser?

Hade denna mannen varit utan betryck, så hade han til åfventyrs af högmod sagt mig emot. Men GUD hade ålagt honom en swår bedröfwelse, hwarigenom han tåmmeligen wardt ödmjukad; ty detta är en wanlig läkedom för stålta andar. Han sade mig fördenksul icke et ord emot, utan suckade och gaf mig rätt.

Så snart jag hade lyktat denna berättelsen, begynte den sjuke säga: Jag tackar Eder tusendefalt, at J hafwen berättat mig denna historien. J all min lifstid har jag icke än betraktat mitt förnufts gränser. Jag måste bekänna, at det har gått mig just så, som denna werldsliga wisa. Min ande har gjort sig möda, at utgrunda fördolda ting, och om jag rätt betänker mig, så har jag föga nytta haft deraf. Ack! hade denna föreställningen blifwit mig gjord i min ungdom, huru mycket skulle den då icke gagnat mig? Hwad för usla människor äre wi dock icke, at wi ej förr warde kloke, än när det redan är för sent. O du all Wåsendes Wåsende! warfunna dig öfwer mig! Jag wil sannerligen icke glömma detta exempel: det skal wara mig en beständig regla, huru långt jag skal utsträcka mina tankar. Om dock alla människor, i synnerhet alla lärde, alltid hade denna reglen för ögonen, så tror jag wist, at det i många mål skulle se bättre ut.

Ja wiserligen, swarade jag, skulle det ibland människoslägtet se bättre ut, i fall Låran om förnuftets gränser blefwe i akt tagen. Ty at allenast nämna tvåanne förmoner, så skulle derigenom först mycken strid och tröta om sanningar och meningar, hwaras förorsakas så många skiljaktigheter, så mycket hat och förföljelse, på en gång warda förekomne.

Ty hwad angår de klara sanningar i hufvens Rike, hwilkas antal icke är så ganska stort, så äro ju de samme icke så bortgömde och fördolde, at icke hwar och en skulle kunna förstå så mycket af dem, som för hans omständigheter är nödigt och nyttigt. De synas klart och tydeligen. Och om folket allenast wandes wid at döma efter skäl, så skulle det icke finnas så många människor, de der af idelt oförstånd och förut fattade willomeningar sade sanningen emot. Bleswo än sådana människor qwar, de der af en wrång wilja satte sig emot sanningens ljus, hwilket icke så ofta sker i naturliga, som i andeliga ting; så wore dock deras antal icke så stort, och deras gensäjlse icke så fördrift, som nu, när de okunnige gadda sig ihop med de wrånga, och när okunnighet och wrånghet ofta hos en själ bo tillsammans, och med förenta krafter bestrida sanningen.

§ Skymningens Rike skulle oenigheten icke hafwa mycket at betyda, om man en gång blefwe ense derom, hwad som bör hållas för blotta sannolikheter, hwilket af öfswade och skarpsinnige wetenskapernas ransakare lätteligen skulle kunna afgöras. Kunskapen har sannerliga ibland människorna sina omskiften. De gamle hafwa wetat mycket, som nu är of aldeles obekant: deremot är mycket upstått i de senare tider, hwarom ålderdomen hade alskingen

ingen underrättelse. Dock wore det nog til at afsøge alle strid, om människorna i hwart och ett ställe te wiste gränserna af deras wetenskaper, och kunde skilja hwad i dem borde anses såsom wist och afgjort, eller såsom sannolikt, eller såsom mörkt. Så länge man nu i någon saks undersökning icke kunde komma vidare, än til sannolikheten; så wore det en stor swaghet, om man der öfwer wille blifwa het om hufwudet; efter ju ingendera wore wif om sin mening. Skillnaden uti insigterna skulle också så mycket mindre wara skadelig, som sannolika ting icke äro och nödige.

I mörkhetenes Rike wore det alstingens delvis fåfångt, delvis omöjligt, at med ordentliga skäl utföra någon twist; aldenstund wi icke hade något ljus, at se och skärskåda de ting, som dertil höra.

Den andra förmon skulle bestå deruti, at människorna mer öfwade sig i de klara och tydeligare sanningarna, än i sannolika och mörka ting. De skulle altså hufwudsakeligen se uppå det nödiga och nyttiga, och icke förspilla så mycket tid och krafter på det onödiga och onyttiga. I hwart och ett tidskifte kunde wäl någre öfwade, skärpsinte och beskedlige män göra försök, om det wore möjligt, at med oryggeliga skäl kunna flytta några sannolikheter, eller så til säjandes, mörkheter in uti Ljusens Rike. Wore icke ett sådant tillstånd fast lyckligare än det, hwaruti wi nu werkeligen äro stadda? Huru många hufwuden finnas icke i denna werlden, som icke wilja weta af någon gräns för sin tänkannde? Huru många äro icke, som med sina demonstrationer wilja utcirkla alla högder och djupheter, samt alla fördolda möjligheter, ja, hufwuden?

domen? De starke andarne förwilla sig derwid på många afwägar, och de swaga andarna flaya efter dem. Klara sanningar synas dem alt för gemena, derföre förakta de dem, och ändteligen warda de samme, til et straff, dem aldeles afhände; och wid all deras inbillade allwetenhet, blifwa de tome af all rätt kunskap, den oss allena nödig och nyttig är.

Jag wet wäl, at, i anseende til människors slägtets stora fördärf, hwarcken någon öfwerensfrämmelse i grundsanningarna, eller en efter sunda grundsanningar inrättad öfwerensstämmande öfning står at förmoda. Hårtill fordras ock mera, än förnuftiga föreställningar, om man hos människorna wil hinna til detta ändamålet. De äro af naturen alt för oförmögne, at känna ljuset, och at wandra derefter, samt at deremot undsfly mörkret. Der hos äro de ock alt för högmödige och förwirrade, at wända igen til at söka beröm i dårskaper, och på det osmakeligaste sättet fika efter en allwetenhet. Den, som icke låter förbättra sig genom det ljus och den kraft, som GUD förlånar; han warder aldrig så klok, at han rätteligen kan besinna sit förnufts tränga gränser, samt aldrig så beskedlig och ödmjuk, at han derefter rättar sig i alla sina undersökningar, bekänner sin ofkunnighet i det måsta, undwiker onödig twist, och far efter friden. Zmedlertid böra dock de fördärfswade människorna påminnas om deras skyldigheter, på det de måga lära känna sina afwägar: och den som gärna wil låta rätta sig, han får den nyttan deraf, at han finner, huru han står til at hjelpa.

På detta hörde äfwen den Sjuke med eftertänka; och som des upmärksamhet icke ännu war trött, lade jag följande dertil:

Med det, som jag hittils talt om förnuftets gränser, har jag egentligen welat förekomma den afwägen, at många männifcor gå för wida, och wilja weta mera, än de kunna begripa. Men wid denna saken gifwes ännu en annan afwäg, och den består deruti, at många icke gå långt nog, utan antingen om nödiga och nyttiga sanningar anställa platt ingen undersökning, eller wända dermed igen alt för bittida, och warda följaktligen i en nödig kundskap aldrig rätt grundade. Denna afwägen finne wi hos twäggehandas slags folk: Först hos dem, som underlåta all ransakning, och af blott lättfinnighet och tröghet tro antingen alt, eller ock intet. Sedan hos många af dem, som tillika fara wilse på den första afwägen. Dessa drifwa sin ransakning merendels för wida, men dock icke wida nog. För wida i de ting, som äro öfwer deras begreps omkrets; men icke wida nog i de ting, som de kunde och borde weta. Huru många förgå sig icke i de swåraste spörsmål om abstracta eller nakna hjerne-bilder, och lära icke känna sig sjelfwa? Huru många söka icke utgrunda Guds outransakeliga råd och wägar; men försumma derwid wägen til saligheten?

Wilje wi nu ock undwika denna sidstnämnda afwägen; så måste wi uti de nödiga och nyttiga sanningarna gå med wår undersökning så långt, til des wi hinne til en rätt wisshet om de sanningar, dem wi böre antaga, om wi wilje främja wår sanskylliga wälfärd. Är detta skedt, och lefwe wi enligt den sanning wi inhämtat, så kunne wi först wara nögde. Då först kunne wi weta, at wi gå wisa steg och äro räddade för anfall af twiflan och orwisshet.

Jag wil framställa et exempel, som bäst kom-
mer öfwerens med mit ämbete, och med min Her-
res nödiga förberedelse til den långa ewigheten,
hwilket göromål J, uti denna Eder förliga sjudom,
lären finna orsak, at måst och allswarligast betänka.
Skulle ock Herr Baron hafwa någon nytta deraf,
at han nu wille bekymra sig om sådana ting, som
äro honom onödige? Är det icke tusende resor båt-
tre, at J sysselsätten Eder med den frågan: huru J
kunnen warda salig? Detta är nu Eder nödigast
och nyttigast: följakteligen bör det ock hafwa et för-
träde för alla andra betraktelser.

Alla de, som wilja salige warda, dem wiser den
Christna läran til den Heliga Skrift, såsom den
enda bok, hwilken föreskrifwer öf wägen til saligs-
heten. Twisten J nu, om denna Boken är Guds
Ord, och i följe deraf, om den wäg hon lärer, är
riktig; så skulle det wara en oförsvarlig efterlåten-
het, om J icke med et jämt, alwärt och efter saligs-
heten trångtande sinne wille undersöka de skäl,
hwadan den Christna Läran den Heliga Skrifts
Gudomlighet hänleder.

Här bad den sjuka mig, at jag wille förestäl-
la honom de skäl, som bewisa Skriftenes Gudom-
lighet; men emedan han af den långa discoursen
redan war något trött, lästiwade jag wilja göra det
den följande dagen, och förmante honom til slut,
at widare tänka efter hwad jag hade talt om för-
nustets gränser.

Så snart jag dagen derpå kom til honom, på
minte han sig strart sjelf det föregående samtale, och
uprepade sitt upsåt, at ställa sig såsom en ständig
regel det för ögonen, som bliswit sagdt om förnust-
tets gränser. Han bad mig ock åter igen, at bewisa
den Heliga Skrifts gudomlighet. Jag

Jag swarade honom: innan jag gör detta, måste jag förut bewisa, at den Heliga Skrifts Historia har sin riktighet.

Attskillige Fritänkare, som ingen ting mindre tänkt uppå, än undersöka de skäl, på hwilka den Christna Religionen sig grundar, hafwa gått så långt i sin lätt sinnighet, at de skollt Bibelen för at wara en understucken bok, och aldeles dragit deß Historia i twifwelsmål. Detta är den närmaste; men ock den ursinnigaste wägen, at förkasta den Christna Religionen: och de, som på detta sättet härmed gå til wäga, de röja sjelfwa i första ögnablecket, at de antingen aldrig tagit sig den mödan, at undersöka sanningen af den Heliga Bibelens Historiska berättelser, eller at de af ett blott hat äro drefne, til at utan förnuft säja Ljuset emot.

Wid den Hel. Skrifts Historia hafwe wi twägghanda at märka: Först, at de Bibliske Böcker, dem wi til denna dag hafwe uti den Heliga Skrift, äro af Propheterna, Ewangelisterna och Apostlarna werkeligen skrefne. För det andra, at deße Helige män hafwa skrifwit sanningen.

At de Böcker, som finnas i den 3. Bibelen äro skrefne af Propheterna, Ewangelisterna och Apostlarna, det kan med så starka skäl läggas å daga, at icke det minsta twifwelsmål blifwer öfrigt. Ty om wi wilje gå tillbaka ifrån det ena Seculum til det andra, alt til de tider, då deße män lefde; så finne wi af oufeliga wittnesbörder, at GUDS Församling i hwart och et Seculo har haft åfwen de samma böcker, och i dem åfwen samma ord, som wi ännu hafwe. Sådant kunne wi tydeligen sluta dels af de många öfwersättningar, hwarigenom Bibelen blifwit uttolkad

i andra tungomål, den ena tiden efter den andra; dels af de förklaringar, som af många urgamla och nyare lärare öfwer den Hel. Skrift äro skrefne; dels af enskilda ställens anförande utaf Skriften, det wi finne i gamla böcker. Här af se wi, at den Heliga Skrift hos de gamla har bestått af samma böcker och ord, som de der ännu äro förhanden.

Men at Propheterna, Evangelisterna och Apostlarna hafwa skrifwit sanningen, derom kunne wi äfwen snart warda aldeles öfvertygade.

Här bör allenast förut märkas, at jag nu egenteligen talar om sanningen af de Historiska berättelser, som de förtälja. Ty jämte sådana berättelser, finne wi ock i Bibelen Prophetier, Trones lärostycken och lefnadsreglor. Sanningen af Prophetierna bewises af deras fullbordan: Sanningen af Trones lärostycken grundar sig på Skriftens gudomlighet, hwilken alltså i anseende til bewiset går förut: och hwad Lefnads reglornas sanning angår, så har den aldeles samma grund, utom det, at ock förnustet erkänner dem för riktiga. Här hafwe wi alltså, som sagdt är, at endast handla om Skriftens Historiska berättelser.

At dese händelser hafwa så tilldragit sig, som de äro beskrefne, det kan slutas af följande skäl: Gudarne, de der ännu äro fringspridda i wida werlden, öfvertyga oss, at berättelsen om et gammalt Judiskt folkslag är ingen dikt. De wigtigaste Historier, som stå i det gamla Testamentet, warda berättade aldeles af Hedniska Historie Skrifwars, fastän de woro deras wänner: hwilket de icke skulle hafwa gjort, i fall de kunnat neka Historierna. De fleste och störste händelser, på hwilka he-
la

la den gamla Judiska Religionen sig stöder, haf-
 wa tildragit sig uppenbaliga, och derwid anföras
 hela folkslager, såsom ögnawitnen. Men huru skul-
 le et folk wara så dåraktigt, och hålla en händelse,
 som det sjelft skal hafwa sett och förfarit, för sann,
 om det alsintet hade sett och förfarit af den samma?
 At Christus och Apostlarne warit til i werlden, och
 gjort stora underwerk, det berättat icke allenast de
 Christne, utan ock deras wårsta fiender, nämligen
 Judar, Turkar och Hedningar. Hwad skulle wål
 föränlåta dem, at gifwa wår Religion detta witt-
 nesbördet, om de icke af uppenbara sanningen wor-
 re twungne dertil? Alla de förnämligaste händelser,
 som förekomma i det Nya Testamentets Skrifter,
 och hwaruppå wår tro egenteligen grundar sig, haf-
 wa skett uppenbarligen i många människors åsyn,
 och Christi owänner woro derwid sjelfwa merendels
 tilstådes. I fall det nu icke hade således skett;
 huru hade då de helige männenne kunnat beropa
 sig på så många människor, ja, aldeles på sina ow-
 wänner? De skrefwo på den tid, då många af
 dem ännu lefde, och hade altså med ringa möda
 kunnat blifwa wederslagde, om saken hade förhål-
 lit sig annorlunda. Många tusende människor, så
 wål Judar, som Hedningar, omwände sig til Chris-
 tum strax i början. Alle dese hafwa antagit det
 nya Testamentets Skrifter til deras Tros-Regel.
 Ibland dessa Christendoms förstlingar woro män-
 ge skarpsinte och lärde män. De wiste, at de för
 Christi skul måste utstå bittraste hat af werlden,
 och sågo de Christnas förhöjelse och affidande dageliga
 för ögonen. Inga timeliga förmoner kunde förmå
 dem at warda Christne; utan detta war en af de
 första lefnads-Reglor, som hos dem inpreglades,
 at

at de för Christi skul borde försäka fäder och moder, hustru och barn, hus och egendom, ja, sitt eget lif, om de wille warda salige. Ho kan wäl tro wid så fatta omständigheter, at de utan undersökning gått öfwer til Christendomen? Det war dem lätt, at skärskåda grunden af de Historiska berättelserna om Christo. Hade de nu funnit dem osanna: Käre, hwad skulle wäl då hafwa bewett dem, at antaga och tro de samma? Måste wi icke af så många människors allmänna bifall, som wi finne i det första Seculo, och det de uti adrastörsta farlighet gifwit Nya Testamentsens Skrifter, göra det slutet, at det med sanningen af dessa Historiska berättelser ju hänger rätt tilhopa? Dertil kommer och beskaffenheten af de män, som hafwa upteknat dem. Hwad de berättat, det kunde de wera; emedan de derwid woro närwarande. Men de hafwa och i högsta grad alla kännetecken til trovärdighet. Här är det omöjligt, at uptänka någon timelig förmon, som skulle hafwa bewett dem, at skrifwa osanning. Swårtom hafwa de, för detta deras Wittnesbörd skul, måst utstå den största olägenhet under solen. De äro så upriktige, at de icke förtiga sina egna fel: och ändreligen hafwa de beseglat sitt Wittnesbörd med sitt eget blod.

J sen, min Herr Baron! at jag söker wara färt: eljest kunde jag wäl på et ännu mer bindande sätt betjena mig af dessa skälen, dels lägga andra dertil. Men jag håller så före, at et sinne, som allenast älskar sanningen, läser redan åtnöjas med dessa. Wi hafwe ännu qwar många böcker af den wördiga ålderdomen, dem wi hälle för sanna; men icke en enda har så många och starka skäl

Skäl til sin sanfärdighet, som den Heliga Skrifts böcker. De samna borde ock med rätta härutinnan hafwa någon förmon; emedan wi på dem böre bygga vår tro. Men när wi ställe tro til de förra, hwilkas riktighet dock på långt när icke så öfwertygeligen kan bewisas; wore det då icke högst oförnuftigt, om wi wille neka de senare vårt bifall?

Sedan jag nu fastställt den Hel. Skrifts Historiska wissbet, bör jag ock bewisa, at hon är en Gudomlig Bok. Derwid wil jag ock besitta mig om möjeligaste kärthet.

Det första skälet til hennes gudomlighet tager jag af de många prophetier, hwilka i den H. Skrift, så wäl i det gamla som nya Testamnetet äro upteknade. Igenom Prophetier förstår jag Kundgörelser om sådana tilkommande ting, dem intet människo-förnuft, utan GUD allena kan weta förut. Kommer fullbordan med en sådan Prophetia noga öfwerens, så är slutet riktigt, at hon har et gudomligt ursprung. Nu finne wi uti den Hel. Skrift rätt många sådana Prophetier, der snart litet förut, snart några hundrade, ja, tusende är tilförene sådana ting warda kungjorde, och med sådana omständigheter omtalte, som intet Kreatur af egit hus kunde weta förut. Om den Historiska wissbeten, at dese Prophetier skett förr deras fullbordan, är icke at twifla; emedan jag ju redan har bewist den Bibliska Historiens sanning. Allt hwad af dese Prophetier höret til de tider, som redan äro förflutne, har på det nogaste sett sin fullbordan. Deraf är det då helt tydeligt och klart, at dese Prophetier hafwa et gudomligt ursprung.

Deraf

Deraf följer sedan vidare, at först och främst alla de Trones lärostycken, som ligga i selswa Prophetierna eller som genom dem tillika warda uppenbarade och stadfäste, äro Gudomlige: hwartil i synnerhet hörer hela Lärostycket om Christo, och om hans stora Aterlösningswerk; emedan alt det de Christne weta om Christo och Aterlösningen, är helt omständeligen, noga och eftertryckeligen förkunnadt i Gamla Testamentet. Men deraf följer och vidare, at hela Boken, såsom den der alt igenom är full med Gudomeliga Prophetier, är en Gudomelig bok. Ty dersöre äro Prophetierna så insblandade uti alla ämnen, på det människa måtte öfwertrygas, at så wäl det ena som det andra är skrifwit af Gudomlig ingifwelse. Utom des, syster hela Skriftenes Lärosång på den enda grunden, som igenom Prophetierna är uppenbarad. Fölsakteligen warder alt det, som i denna Boken är skrifwit, tillika stadfast genom Prophetierna.

Det andra bewiset gifwa de underwerk wid handen, med hwilka den Hel. Skrift är bekräftad. Underwerk äro sådane werk, som öfwergå alla naturens krafter. Deraf är det klart, at de icke kunna werkas af något kreatur, utan allenast af Naturens HERR, och af alt Wäsendes Wäsende. Den, som nu gör et rätt underwerk, han måste antingen sels wära GUD, eller GUD måste werka det genom honom. Syneswillor eller falska underwerk kunna lätteligen skiljas ifrån de sannskylliga underwerken. I den Hel. Skrift talas det om många underwerk, af hwilka Moses, Christus och Apostlarna hafwa gjort de flesta. Ingen kan hålla selswa berättelsen för mistänkt; ty jag

jag har redan tillräckeligen bewist den Hel. Skrifts Historiska sanning. Nu må en undersöka underverken så noga en wil, så skal det altid finnas, at en sådan ändring i sakerna derwid förlupit, som allenast genom en Gudomelig Allmagt kan åstadkommas. Men hwi hafwer GUD werkat så många underverk? Är det icke uppenbarliga skedt til den ändan, at den Religion, som är uppenbarad i den Hel. Skrift, och följakteligen den. Bok, som inne håller sjelwa uppenbarelsen, må bewisas wara Gudomelig?

Det tredje skålet hämtar jag af förfarenheten. Jag wiste Eder redan i går, at förfarenheten är en wäg at komma til en wiß kunskap. Det jag med wißhet ärfar, det samma kan jag ock hålla för wißt. Nu lærer oss förfarenheten åtskilliga tydeliga kännetecken, at den Hel. Skrift är GUDs Ord. Hon öfwertrygar oss, at Skriften uppenbarar oss det fullkomligaste medlet, hwarigenom syndarena warda förlifte med GUD. Et medel, som wida öfwergår allt människo-förnuft, och följakteligen icke kunnat warda updikadt af någon människa; men som ock derjämte är så beskaffadt, at förnuftet allenast kan förundra sig deröfwer, men ingen orimlighet finna deruti. Förfarenheten lærer oss, at den Hel. Skrift wisar oss den fullkomligaste wäg och ordning, hwaruti en fattig syndare, som söker nåd, bör begifwa sig. I denna Boken äro Bättring, Tro och goda gärningar på et så Gudomligt sätt beskrefne, at något sådant icke finnes i någon enda af alla werldsliga Wisas skrifter. Hon angriper hjärtat, samt yrkar på hela människans både in- och utwärtas belighet: och förnuftet kan finna,

na, at en rätt Religion bör hafwa detta ändamål. Hvad Skriften säger om synden, det förfare wi hos oss sjelfwa, när wi se på vårt naturliga förstånd. Hvad hon säger om GUDS werkan hos dem, som sig omvända, det förfara de efter alla omständigheter, som sådant göra. De lära werkeligen, at så känna Christum, som han i den Hel. Skrift warder beskrefwen. De få just den kraft, den tröst och den själ-ro, som hon låfwar: Kraft til at öfwerwinna djäfwulen, werlden och synden, samt at warda helige: Tröst i alla detta lefwernets anfäktningar och bedröfwelser, och en sådan ro, som öfwergår allt förnuft, och den ingen werldslig wisshet någonsin kan gifwa, hwilken Gudomligen öfwertrygar dem, at de i sanning äro GUDS barn och arfwingar til ewinnerligt lif.

Men den närmaste och tryggaste wägen, at warda öfwertrygad om den Hel. Skrifts Gudomlighet, är den, at man werkeligen begifwer sig uti den Omvändelsens Ordning, som hon förefriswer. Derföre säger ock Christus Joh. 7: 17. Hwilken som wil lyda hans wilja, som mig sändt hafwer, han warder förnimmandes, om denna Lärdomen är af GUD.

Denna wägen, sade jag til den sjuka, lären G förmodeligen låta eder behaga. Bed GUD, at Han wille gifwa eder sitt hus til gudomlig öfwertrygelse, och sin nåd til en sann omvändelse. Derwid bör Eder undersöka Edart diuwa synda-fördärf, och gifwa GUDS Andas rum, så förkiner han Eder sin nåd, at eftertryckeligen känna Eder uselhet då wil Han ock förklara Christum hos Eder, och i Edart hjerta upståndna tron på honom. Då först
skolen

skolen J så vöna, at J hos honom sanfärdeligen
fån edra synders förlåtelse, och en sådan Själaro,
som af inga andra föreställningar hos Eder kan ås
stadkommas. Natkas ändteligen dödsstunden, så
skolen J midt i döden kunna vara frimodig, och
med Gudomelig wisshet, at J ären GUDS barn,
Filijs ifrån denna werlden.

Jag hade mycket omständeligare kunnat ut-
föra mitt bewis om den Hel. Skrifts Gudomlig-
het, det jag ock werkeligen gjort i mina tryckta Be-
traktelser om Christo; men jag håller en större wid-
lystighet för onödig. Hastwen J en uprättig och
redelig åstundan, at söka och anamma sanningen,
så är denna kårta föreställningen nog tillräckelig, at
hjelpa Eder til wisshet, i synnerhet om J ej gören den-
na wigtiga saken til blotta förståndets göromål, utan
ock, genom lydaktig efterlesnad af GUDS wilja,
söken, at deraf komma i förfarenhet. Under hela
mitt tal, war den sjuke tyst och upmärksam, och
när jag wände dermed åter, sade han intet dertil.
Jag frågade honom fördenkskul litet derefter, om
han alsintet derwid hade at påminna? Om han
til åfwenturs hade några twiswelsmål, så skulle han
uptäcka dem, på det jag deröfwer måtte kunna gif-
wa en nödig förklaring.

Häruppå swarade han: J Skriften woro lik-
wål så många sins emellan stridiga ting, hwilka
omöjeligen kunde komma ifrån GUD; ty GUD
är ju selskwa sanningen, och kan omöjeligen säja sig
emot. Utom des, sunne man i den Hel. Skrift
många mörka ställen, dem ingen kunde begripa.
Hade nu GUD upenbarat dem, så skulle han der-
wid icke hafwa haft något ändamål; men nu gjor-

de GUD intet utan ändamål: och det sammamåste wid hans wiljas upenbarelse gå derpå ut, at människorna måtte kunna begripa hans wilja.

Jag bad honom, i fall wisa ställen af dessa bågge slagen syntes honom anstötelige, det wille han wisa mig dem. Men antingen kunde han nu icke påminna sig några besynnerliga ställen, eller war han redan så benägen til at tro, at han icke längre wille uppehålla sig med de twiswelsmål som otron sammansmider; derföre sade han, at detta allenast kommit honom så före, och jag kunde blott i allmänhet säga mina tankar derom; emedan han icke wille göra mig omak, at widlyftigt undersöka några enfannerliga ställen.

Jag rättade mig efter hans wilja, och frågade förut: om han någonsin hade läst sådana böcker, i hwilka de swåra Skriftenes rum warda förklarade, och det i synnerhet swaras på Naturalisternas inkast?

Nej, sade han; men wäl har jag läst sådana böcker, i hwilka dylika inkast göres, och jag har äfwen hört många discourser, i hwilka det samma har skett.

Då är det intet under, sade jag, at J ären intagen af galna tankar emot denna Boken. Jag anser Eder för så redlig af naturen, at J icke skulle sätta tro til någon människa, på des ensidiga ut-sago, när den samma wil förklena någon Eder goda wän, ja förklena allenast en sådan människa, som ginge Eder alsintet an; utan J skulle först anställa en undersökning, om det ock wore sant, och rätta Eder efter den bekanta och i hjelfwa förnuftet

grun

grundade Domare-reglen: Audiatur & altera pars. Bägge Parterne böra höras. Huru kommer det då til, at J icke låten GUD och hans Ord njuta lika rätt? det är mödan wårdt, at undersöka rätta orsaken dertil. Det finnas människor, som i werldene winläggga sig, at warda hållne för årliga och rättträdiga. De wilja icke ens synas wara i stånd, at igenom ensidiga klagomål, utan widare undersökning, låta sina medborgare ske orätt; och när de se någon, som är benågen til at tro det wårsta, så kunna de alswarsamt tilsala honom, at han icke bör så löpa åstad, eller wara så lätt-trogen, utan grundeligen undersöka altsammans, om det ock är sant; så at man skulle tänka, det sjelfwa rättwisas förnämligast i deras själar ha de sit högsäte. Men när GUD och hans Ord, när den Christna Religionen och des rätta Bekännare hos dem warda belackade och förklenade; då finnes hos dem ingen billighet och rättwisa, utan de tro ensidigt, och förkasta de wigtigaste ting, innan de tagit sig den mödan, at derom hålla en noga undersökning. Hwadän kommer dock detta? Sannerligen af intet annat, än af en naturlig fiendskap emot GUD och hans Ord. En blott naturlig människa tror wäl icke gärna ensidigt det, som talas emot hennes wån eller en annan främmande; dock är hon benågen, at låna örat til klaffaren, när den samme wil swärta en människa, den hon utom des har ondt til. Blott naturlig rättwisa är icke wid alla tilfällen rätt fri ifrån, at låta besticka sig: hon är icke nog owäldig eller nog allmän: hon är blind, när hon borde se som skarpast, och efterlåten, när hon först rätt borde göra sin synla. J låren icke kunna neka, at J, min Herr

Baron, hafwer satt rättwisa och billighet utur ögnen, när J hafwen försummat pröfwa de inkast, som plåga göras emot den Hel. Skrift.

Han swarade: Han nödgades tilstå, at han derutinnan hade begått et stort fel.

Men, frågade jag, hafwen J ock varit så o-
billig emot edra wänner, eller andra främmande,
när någor har welat förklena dem hos Eder?

Nei, sade han: J slika fall har jag winlagt
mig om strångaste rättwisa och owäldighet: ja, jag
hade varit i stånd at slåß med den, som, utan be-
wis, wille tala något ondt om min wän.

Rätt så! sade jag, sen J då icke häraf, at
edert hjärta har hyst fiendskap emot GUD och hans
Ord, efter J så ensidigt, så partiskt och lätteligen
hafwen trott de inkast, som blifwit gjorde deremot?
Måste J då icke hålla det omdöme, som J härtils
fått om den H. Skrift, för ogrundadt, ja, för en
blott inbillning; emedan J dömt, utan undersök-
ning, och följakteligen utan grund? Blir det icke
häraf klart för eder, at de, som wilja afgöra alt
med förnuftet, de bruka sit förnuft som aldramin-
st i det wigtigaste, utan låta i första handwänning
afspisa sig med lätt-trogenhet och inbillningar.
Och efter J bekände i går för mig, at J uti mån-
ga mål skridit öfwer förnuftets gränser; måsten J
då icke nu äfwen tilstå, at J på samma tid icke
hafwen gått långt nog, utan försummat leta efter
skäl, der de hade varit som nödigast. O! huru
wål är det icke, at J härutinnan hafwen kommit
til årkånsla af detta stora felet? Huru skulle det
hafwa gått eder, om J hadn blifwit död i slika
inbill-

inbillningar, och först i ewigheten fått förfara, at den H. Skrift är GUDS Ord, och at detta Ord det är den regel, hwarefter J skulle låta döma Eder?

En så kallad stark ande förbittras eljest, när man ställer honom så naken; men när han ser döden för ögonen och derjämte ligger under dens Hel. Andas nådes-arbete, då öfwerfaller honom en förskräckelse. Straxt får han öppna ögon, til at känna sig sjelf, och se, at alla hans förnufts-slut, på hwilka han hittils har litt, hafwa varit ogrundade: at han har råtat i den största lätt-trogenhet, när han som måst wille wakta sig före, at wara lätt-trogen: och at han låtit regera sig af blindhet och inbillningar. Så gick det med min Sjukling. Han war förödmjukad, och medgaf mig altsammans; emedan han icke kunde neka til de fel, om hwilka jag hade öfwertygat honom.

Här uppå sade jag til honom: Nu tilstånd J summe-wis, at J hafwen swära fetat, i det J icke bekymrat eder om, at pröfwa de inkast, som göras emot den H. Skrift; men J skolen ännu båt tre låra årkänna det, sedan jag fått afgifwa mitt förklaring, så wäl öfwer de Skriftenes Språk, som synas wara emot hwarannan, som öfwer dem, hwilka äro mörke.

Swad de förra slags Språken angår; så medgifwer jag, at Skriften icke kunde hållas för GUDS Ord, om det wore wist, at hon innehölle onckeliga och werkelige gensagor. Men så wist, som Bibelen på denna händelsen icke more GUDS Ord; så wist kunde han ej eller då hafwa de kännetecknen til Gudomlighet, dem jag redan har an-

fört. Det hade då varit omöjligt, at GUD skolat stadfästa honom med så många Prophetier och underverk: och GUD skulle då icke så verka igenom honom, at så många tusend människor genom honom hade fått förfara en Gudomlig kraft. Men så litet GUD kan säga sig sjelf emot, så litet kan Han förklara en tvetalig bok för Gudomelig, just af den orsaken, at han är sjelfwa sanningen. Men nu har Han ju igenom bemälte kännetecken förklarat den Hel. Skrift för Gudomelig; ty dessa kännetecken kan ingen annan åstadkomma än GUD; derföre måste wi nödwändigt sluta, at i den H. Skrift ingen tvetalighet och inbördes gensaga är til finnandes.

Derwid medger jag Eder dock gärna, at det wäl här och der kunde synas, likasom talte Skriften emot sig sjelf. Det synes så bara; men hon säger sig icke verkelligen emot. Hwarest hennes owänner mena sig blifwa warse en onefelig tvetalighet, der finna hennes owäldiga ransakare allenast i början et sken deraf, som likwäl snart försvinner, när de fara fort i undersökningen. Och hwadan kommer det, at bägge slagen, nämligen Skriftenes owänner och hennes owäldige ransakare, döma så helt olikta? Detta är lätt at finna: En owän anser alltid hwad han hatar, såsom något ondt: han ser fel der inga äro. Et blott sken antager han strax för sjelfwa saken, samt far åstad, och gör sig icke möda, at anställa en samwetsgrann undersökning. Ja, när andra wilja taga den oskyldiga personen eller saken i förswar, då blir han deröfwer otålig, och säge mycket heldre, at ljuset blefwe bårta, samt förblifwer, utan all öfwertygelse, följakteligen utan
all

all grund wid sin förra mening, blott af öwänskap: eller derjämte skickar sig såsom samwetslöse Advocater, i det han genom falska förnufts-slut, söker at å nyo förnörka huset, eller emot bättre wett genom inwänningar, undanslygter, som icke höra til saken, samt genom gabb- och gåckeri slå de enfaldiga en blå dunst för ögonen. Förfarenheten lärer oss, at öwänskap har alt detta med sig

Der hos är det ock sant, at många af oförstånd komma på de tankar, som wore somliga runn i Skriften emot hwarannan. De run, som hit höra, finnas merendels i Historiska, Chronologiska och Genealogiska mål, til hwilkas utredande och noga förklaring behöfwes en stor kunskap om de gamlas Historier, tide-räkning, och med et ord: om alla gamla handlingar. Den, som nu icke äger dessa wetenskaper, han kan snart taga hwitt för svart, och inbilla sig en twetalighet, hwarest likwäl ingen så i saning är. Den, som något öswat sig i de äldre tidens skrifter, wet huru mycken möda det kostar, at i slika mål förena werldliga skriftställare, der alla hålla dem för riktiga: hwilket kommer blott deraf, at wi nu mera icke wete alla de omständigheter, som hade kunnat gifwa oss ljus i saken.

En gensaga eller twetalighet består deruti, när något om en och samma sak, på ena handa tid och i samma omständigheter warer jakadt och nekadt. Wil jag nu wisa någon twetalighet, så bör jag granneligen och noga weta alla de omständigheter, som fordras til en fullkomlig kunskap om en sak; ty så snart mig felar en enda omständighet, strax är jag öwif, om icke den

samma, i fall jag wetat henne, hade kunnat häfva den föregifna gensagan: följakteligen har jag icke låf, at dock likafullt fara fort, och oaktadt min ofkunnighet, icke destomindre beskylla saken för en orimlig stridighet. Jag skulle derigenom handla just så obetänksamt, som den domaren, hwilken, utan betänkande wille affsäja domen, innan han til fullo hört parterna, eller som et ofwerdådigt witne, hwilket med oförfaradt mod aflägger sitt wittnesbörd emot den ärligaste människa; men måste sedan tystna, när det skal swara på de frågor, som angå de omständigheter, hwarigenom des wittnesbörd kan pröfwas wara riktigt eller oriktigt.

Ännu långt mindre är det tillåtit, at pådiktta någon sak någon gensaga, så snart en klarliga wisar, at ingen der finnes, eller allenast anförer et sannolikt skäl, hwarigenom saken kan hjälpas utan at medgifwa någon gensaga. Ty den, som dock will fara fort, at tala om gensagor, skulle allenast röja sig själf, at han antingen icke wet, hwad gensaga är, eller at han med slit och af illwilja besstrider en sak, den han på intet annat sätt kan komma åt.

Min Herr Baron! J sen nu sjelf, huru mycket, som fordras dertil, at skylla Skriften för någon gensaga, och dermed wilja bewisa, at hon icke är GUDS Ord. Jag tror ock icke, at J uti Eder lefnad har ifrån andra sysslor afbrutit så mycken tid, som behöfts til at så genomleta Alderdomens handlingar, at J kunnat skaffa samt lära Eder och haft för ögonen alla de omständigheter, som tarfwas til et så wigtigt arbete.

Detta

Detta medgaf han mig aldeles, och jag försäkrade honom, at det war tilgång til en stor myckenhet af Förklaringar öfwer den Hel. Skrift, hwar utinnan alla twifwelsmål, angående de språk, som kunde synas wara fins emellan stridige, tillräckeligen och öfwer tygeligen äro hafue.

Swad det senare slaget af Skriftens rum widkommer, de der synas wara mörke; så kan ej eller af dem något slut göras emot Skriftens Gudomlighet. De kunna delas i två Claffer. I somliga äro orden klara och tydeliga; men saken, eller mycken mer sättet och wiset, huru saken är, det är omgifwit med något mörker, och här finne wi Trones hemligheter. I andra äro orden mörke; emedan de saker, som de förkunna, icke ännu hafwa skett; hwilka dock alltid, efter deras fullbordan, tillika med orden warda nog tydelige. Dessa kunna kallas Prophetiska mörkheter.

Allt Trones hemligheter äro öf mörka, der öfwer måge wi icke undra. De gå långt öfwer vårt begrep, och höra icke til de gränser, dit vårt förnuft kan hinna; Men derföre så wi icke förkasta dem, efter wi icke kunne begripa dem. Ty i en sak, den jag icke begriper, der hinner jag icke at se in på des rätta grund. När nu grunden dertil felar mig, så bör jag icke förkasta henne. Har jag ingen orsak, hwarken at tro eller icke tro, så bör jag hafwa anstånd med mitt omdömme; men har jag någon grund, at tro en sådan hemlighet, så måste jag tro densamma, fast jag icke kan begripa henne: och när jag så gör, då handlar jag ock förnuftigt.

Hwad angår den Hel. Skrifts hemligheter, så har jag fullkomlig grund, at hålla dem för sanna; emedan mitt förnuft af ofwan anförda skal är öfvertygadt, at Skriften är GUDs Ord. Derföre måste ock alt det Hon säger, wara sant, aldenstund GUD, som har uppenbarat henne, är sanningen: just derföre må jag icke drista at förkasta dem, utan måste tro dem, fast de af mig icke kunna begripas.

Men at GUD i sitt Ord har uppenbarat sådana Trones hemligheter, derutinnan handlar han icke emot uppenbarelsens ändamål. Mycket mer fordrar detta ändamålet, at hemligheter skola öfverlysdas. Wiste wi af naturen alt det, som är öfver nödigt til saligheten; så behöfde wi ingen uppenbarelse. Men nu kan vårt eget förnuft öfvertyga oss, at wi icke hafwe en tillräckelig kunskap, huru wi skole warda salige. Sådant kunne wi klarligen sluta dels af människornas många stridiga meningar om wägen til lifwet; dels ock deraf, at ingen förnuftig människa har kunnat upfinna något sådant medel til vår försoning med GUD, hwarmed sjelfwa förnuftet kunnat wara nögd. Och felar altså kunskap i det angelägnaste och hufvudmålen. Desse hafwa följaktligen af GUD måst warda öfver uppenbarade: och hans barmhertighet bewekte honom, at med sitt Ljus komma öfver blinda människor til hjelp. Han har altså måst uppenbara öfver sådana ting, som af naturen äro öfver fördolda. Hwad öfver fördoldt är, det är mörkt, eller en hemlighet, och deraf följer, at i en Gudomelig uppenbarelse måste wara sådana mörkheter eller hemligheter. Wille någon gifwa något ut för en Gudomelig

lig uppenbarelse, hvaruti finnes inga hemligheter, utan endast sådana ting, som förr woro mig kunnige, så skulle jag för en GUDs uppenbarelse aldrig taga henne emot; ty hwad jag redan wet, det behöfwes icke uppenbaras mig.

Wille någon här wid invända, at i en uppenbarelse wäl borde uptäckas och sådana ting, som äro och af naturen fördolda; men det wore dock emot uppenbarelsens ändamål, om sådana ting förblifwa sådana fördolda hemligheter, dem ingen människa skulle kunna begripa: mycket mer skulle de höfwas GUD, at göra dem så tydelige, at de kunde warda helt begripelige; honom skulle jag swara, at det redan är nog til wår tro, om och allenast warder uppenbaradt, hwad wi skole tro, oansedt wi icke fullkomligen kunne begripa sätet och wäset, eller hela beskaffenheten af sådana fördolda ting. Det senare är så mycket mera onödigt, som GUD har förklaradt, det han wil vara nögd med wår barnsliga tro, när hon grundar sig på hans Ord, och icke fordrar af och någon högre kunskap, än wi, til grund för denna wår tro, af Hans Ord kunne hämta. Men det är ock icke allenast onödigt, utan äfwen omöjeligt, at fullkomligen begripa GUDs hemligheter; emedan de äro Gudomelike, och följakteligen af den natur, at de öfvergå wårt swaga begrep.

De Prophetiska mörkheterna bestå i Prophetier om tilkommande ting. Prophetier äro af den beskaffenhet, at de förr deras fullbordan äro mer eller mindre mörke, alt efter, som det mer eller mindre är nödigt, at en tilkommande sak skal förstås. Men igenom fullbordan warda de tydeli-

ge, så at de kunna tillräckeligen förstås. Detta lärer oss förfarenheten i de Prophetier, som redan äro fullbordade, af hwilka wi kunne göra et säkert slut til dem, hwilkas utgång wi ännu wänte.

At nu GUD i sit Ord slika Prophetiska ting låtit inflöta, sådant strider platt icke emot ändamålet af Hans uppenbarelse, utan fast mer stämmer dermed aldeles öfwerens. *Ev*

1) Höra Prophetierna til de skäl och bewis, at den Hel. Skrift är GUDS Ord: de wore altså nödige, at öfwerlyga människorna om denna wig-tiga sanningen.

2) Om de än äro mörke före deras fullbor-dan; så warda de dock sedan klare nog: följakteligen kan det icke så rent af säjas, at de platt ingalunda kunna förstås.

3) Har GUD uppenbarat sit Ord icke för en tids längd, utan för alla Församlingens tider. Emedan nu förfarenheten lärer, at kunskapen har sina grader; i det GUDS Församling alt framgent får ju bättre och bättre insigt i Ordet; så se wi deraf, at GUD, efter sin outränsakeliga wisdom i sit Ord har sörgt för hwar och en tids längd. Och hwar och en warder ljust klarare, än det varit i de föregående.

4) Andteligen har ock den ena människan et större ljus til at förstå de mörka ställen i Skriften, än en annan. Hwad altså kommer den ena mörkt före, det kan vara klart för en annan. Den, som antingen alsintet eller ganska sällan läser Bibelen, ja, aldeles hatar och förkastar den samma, en sådan lärer sanneligen på många ställen icke förstå

stå honom; emedan han uti honom icke allenast är öfswad, utan ock honom fattas dens Hel. Andas uplysning. Men den, som städse omgår med GUDs Ord, och har det sanna Ljuset af GUDI, hwilket han gärna meddelar sina barn och wänner; han förstår ock detta Ordet långt bättre. Utom des har GUD i alla tider utrustat Församlingens Lärare med tilträckelig kunskap, och gifwit dem så mycken wisdom, at de ock kunnat förklara de mörkaste ställen, så mycket, som för deras tid har varit nödigt. Denna gåfwan är sedan genom dem meddelad hela Församlingen, och är således worden allmän. Swad ock i öfrigt, näst Trones hemligheter och de mörka Prophetierna, är i många tale-sätt och orda-sfogningar dem enfaldigom swårt at förstå, det är genom detta sättet at förklara, blifwit gjordt så tydeligt, at ingen har at beswära sig öfwer några mörkheter, allenast han wil betjäna sig af denna gåfwan, som at Församlingen är gifwen, det är, wil. sielf läsa förklaringsarna.

Sedan jag nu öfwen tilträckeligen hade förklarat denna punkten, frågade jag den Sjula, om han än hade något, at derwid påminna? Men han låt derwid bero, och jag förnam, at han war kommen til märkelig estertanka: dock wiste sig der icke något sådant nöje öfwer ämnet om den H. Skrift, som öfwer det ämnet wi hade dagen förut, om förnuftets gränser. Antingen nu detta kom deraf, at det förra samtålet war mer Philosophiskt, och altså enligare med hans wanliga tanke-sätt; men detta deremot Theologiskt och fränmande: eller deraf, at han på denna dagen genom någon större öfswertygelse blifwit mera förödmjukad och nedslagen;

gen; det har jag icke kunnat uträkna. Til slut befalte jag honom i GUDs nåd och hågn, och wid min bårtgång, tog han et ganska wänligt afsked af mig.

I några besök, som derpå följde, taltes om hwarjehanda annat. Han utlät sig icke om sit hjärtas tilstånd, och jag wille icke fara alt för twärt och hastigt med honom, utan gärna lämna honom tid til at noggsamt estertänka de twänne första föreställningarna: Utom det jag alltid påminte honom, at ingalunda skjuta up med hufwudsaken, nämligen, hjärtats omwändelse.

När jag en gång tog mig tilfälle, at tala om Omwändelsens hinder, som dels det fördärfwade förnuftet, och i gemen wår syndiga natur, dels ock Satan kasta of i wägen; frågade han mig, om jag då äfwen trodde, at någon djäfwul war til? Jag förfärades häröfwer, och sporde honom tilbakka: om han då icke trodde, at någon djäfwul war til? Han gaf til förstå, at sådant wore swårt til at tro: dock stannade han strax twärt af med sit tal. Jag sade til honom: I Bibelen står det oräkneliga resor, at djäfwulen är til; och så snart man tror, at Bibelen är GUDs Ord, så snart kan man icke eller twifla, at ju djäflar finnas.

Han swarade: Det är sant: den som tror at Bibelen är GUDs Ord, han måste ock tro, at djäflar äro til: och dermed tystnade han.

Emedan jag nu befarade, at han icke än war nog öfswertygad om Skriftenes Gudomelighet, så begynte jag ännu en gång med flit derom, och frågade honom, om han ännu kunde minnas, hwad jag hade talt med honom om förnuftets gränser?

Han

Han swarade: Nej ja! och denna discursen wil jag icke glömma, så länge jag lefwer, utan har antagit honom til en regel, den jag ju längre, desto nogare wil efterlefwa. Jag har wäl icke ännu så fullkomligen kunnat föra honom til öfning, och innan jag wet ordet af, så har mit förnuft åter skenat öfwer sina gränser; dock ömmar det mig alltid, och jag kan rätt harmas på mig sjelf, när jag det märker. Men jag hoppas, at GUD gifwer mig nåd, til at alt bättre i akt taga denna reglen, hwarom jag och åfallar honom.

Det är mig kärt, sade jag; men mins och Herr Baron ännu, hwad jag har talt om den Hel. Skrifts sanning och Gudomelighet? Han sade: nog minnes jag och detta helt wäl.

Hållen J då nu mera, lade jag dertil, den Hel. Skrifts Gudomelighet för en afgjord sak?

Han swarade: Efter jag intet har at inwända emot Edra skäl och Eder förklaring, så måste jag wäl låta henne gålla för en afgjord sak. Men ack! det faller swårt, at på en gång så warda här om öfswertygad.

Det är sant, sade jag, at det är swårt: ja, jag går ännu längre, det är aldeles omöjligt, at is genom blotta förnufts slut få en lefwande öfswertygelse och full seger öfwer alla twifwelsmål. Denna gåfwan måste under mycken kamp, af GUD utbedjas. Andamålet af min föreställning gick icke ut uppå at skaffa en full öfswertygelse: utan jag wille allenast först wisa, at det icke är oförnuftigt handladt, när man tror, at den Hel. Skrift är GUDs Ord. Sedan sökte jag och sätta Eder i
stånd,

stånd, at afböja alla de twifwelsmål, som komma af okunnighet. Och ändteligen tänkte jag at göra eder hogad efter en Gudomelig öfwertygelse. Detta är nu det, som Eder hufwudsafeligent åligger. Men wiljen I komma til en rätt lefwandes öfwertygelse; så måste I först fatta et upriktigt upfsåt, at låta öfwertyga och hjelwa Eder. Widare måste I med allwar bedja om denna öfwertygelsen: och ändteligen måste I vara benågen til at göra, som den Hel. Skrift säger, och begifwa Eder i den sanna Omvändelsens ordning, den hon föreskrifwer. Denna ordningen består kärtegeligen i Bättring och Tro. Göra bättring är så mycket, som at upriktigt och hjärteligen årkänna och ångra sina synder. Tro är det samma, som at arbetande och betungad komma til Christum, och endast för Hans förskyllan skull, söka Nåd hos GUD, samt hafwa den hjerteliga förtröstan til GUD, at han för Christi skull wil förlåta alla synder. Allt det I här begären af honom, det kunnen I åter icke göra af egna krafter; men GUD gifwer Eder helt säkert kraft dertil, ja, han har redan werkeligen tilbudit Eder den samma, och dermed nåkats til Edert hjerta. I behöfwen allenast gripa til, och bedja GUD, at Han wille föröka henne: men fåre, drög icke länge. Swar och en stund är Eder dyr; ty I weten icke huru länge I lefwen.

På detta hörde han med stillatigande, och förklarade sig ej widare deröfwer.

Sedan gick någon liten tid förbi, då jag icke kunde komma hans själ närmare. Detta war mig en tung börda, som rått tryckte mig. Jag bad dageliga GUD för denna usla Sjålen, at han wille warfun-

markunna sig öfwer henne, samt gifwa henne ljus och kraft til omvändelse. O huru mycket kâstar det icke på, innan man kan föra sådant folk, ifrån mörkret til ljuset, och ifrån satans magt til GUD! det drygaste arbetet finne wi, när wi wilje bedja för dem. Då råke wi ofta i en swår kamp, som angriper mârge och ben, och wi ärfare då, hwad det wil säja: at föda en själ med ångest, til dess Christus kommer til stadga uti henne. Gal. 4: 19.

Med et så betryckt sinne gick jag en gång til den sjuka, och bad GUD uppå wâgen rätt innerligen, at han dock wille gifwa mig tillfälle, at komma hans hjerta närmare: hwarefter jag i trona fick en sådan försäkring om bönhörelsen, som gjorde mig ganska frimodig. Med et så wedergweckt sinne kom jag til den sjuka, och fant honom mer bedröfwad, än någonsin tilföre. Jag frågade honom om hans in- och utwärtas tilstånd, hwarpå han betygade, at med honom stod slätt både til kropp och själ; at hans dödsstrund kom alt närmare, men at han icke ännu war redo.

Här fick jag nu det tillfället, hwarom jag hade bedit; derföre sade jag til honom: Min Käre Herr Baron, jag wet wäl, at J icke ären ännu redo. J ären sannemligen ännu icke skickelig til at ingå i GUDs rike. J hadn redan kunnat wara längre kommen i en sann beredelse til en salig ändalyckt; men J hafwen uppehållit Eder alt för länge, och icke welat gifwa Eder nog blott, fast jag likwäl ofta har lemnat Eder tillfälle dertil. Som nu detta icke skett, så har jag ei eller så kunnat arbeta på Eder, som jag önskat. Dock kan det, som är försumat, ännu

ännu stå til at bota, om J allenast wiljen följa mit råd; men J hafwen ingen tid, at slösa bårt. J måsten lika som utköpa Eder hwar och en stund. Säg mig nu, min käre Herr Baron! huru det står til med Eder, i anseende til trona på Christum?

Uch! sade han, jag hafwer ännu ingen tro på Christum: och derwid stego tårarna honom i ögonen, hwilket gaf mig godt hopp.

Jag frågade: wiljen J då gärna tro på Christum? Han swarade: Ja, af hiertat gärna.

Nu, sade jag, försäkrar jag Eder i GUDS namn, at J skal få den saliggörande trona, innan J dör. Deraf rördes han ännu mer, och gret.

Men, lade jag dertil, hwad har hittils afhållit Eder ifrån denna tron? Säg mig förhindren helt öpenhertigt, på det wi måge kunna rödja bårt dem: det må lyda huru det wil, så skal jag dock icke taga det illa up. J sen, at jag älskar Eder, och jag wil omgås med Eder i all sagtmodighet. Är en sjukt angelägen om hjälpen, så bör han råtteligen uplåcka sin sjukdom för Läkaren.

Uch! sade han, jag har läst många förgiftiga böcker emot den Christna Religionen, dem jag nu icke kan slå ur sinnet: och när jag wil tro på Christum, så gör mitt förnuft mig så många invånningar.

Deremot yttrade jag mig: dese invånningar skola med GUDS hjälp gå bårt. J lären utan twifwel icke kunna begripa, hwarföre wi skulle behöfwa en sådan Återlösare, som genom lidande och död har måst försona oss med GUD: det lærer kom-
ma

ma Edert förnuft orimligt före hwad Skriften talar om denna Återlösarens Person, nämligen, at han är GUD och människa. Dessa bägge Lärosatser lära wara de hufwud-puncter, som J icke kunnen fatta; och med dem lära äfwen åtskilliga E-dra twifwelsmål, angående de öfriga hemligheter-na, wara förbundne.

Ja, sade han, J hafwen träffat rätt. Dessa äro de ting, som jag har swårt at tro, dock äro de två första puncterna de wigtigaste. Ty allenast jag kunde tro, at wi äre återlöste på det sätt, som Skriften lärer, och at Återlösaren är GUD och Människa i en Person, så tyckes mig, at jag desto snarare skulle kunna tro de öfriga hemligheterna.

Du wäl, sade jag, wiljen J då wara nögd, om jag på et med förnuftet enligt sätt bewiser, at Läran om Christi Person och Återlösnig äfwen kan bestå för det skarpsyntaste förnuftets domstol.

Ack! sade han, då gjorden J mig ett stort nöje. Han smålog derwid af glädje, til et tecken, at et sådant bewis redan förut fagnade honom.

Du, sade jag, måste wi först afgöra, hurit långt förnuftet går i denna undersökningen. Det äro två ägghanda ting, om hwilka förnuftet dömer. Först, sådana, som det til fullo kan begripa; för det andra, sådana, som det icke kan begripa, emedan de gå öfwer des krets, och det äro Hemligheter-na. Här har förnuftet rättighet at undersöka, om hemligheter-na icke hafwa i sig någon orimlighet. Kan det wisa fram någon rätt orimlighet, så kan det förkasta den hemligheten: hwar och icke, så bör det låta henne stå. Men i synnerhet har det

D

rätt

rätt at fråga, på hwad grund wifsheten af någon hemlighet beror? Tro inga bepröfwade skäl til wifshet för handen, så har det åter magt, at förkasta en sådan hemlighet, och hålla densamma för en dikt af widsklepliga männifkor; men finnas der skäl, så måste det för deras skul, med et fullkomligt bifall antaga henne, och tro det, som derwid är obegripeligt.

Trones hemligheter hafwa fram för alla naturliga hemligheter den förmon, at de åga sin grund i en uppenbarelse, hwars Gudomlighet tydeligen kan bewisas, och at de derjämte genom förfarenheten i de trognas hjärtan bewisa sig såsom wifsa och Gudomliga. Detta bör hos förnuftet upwäcka för dem den wördnad, at det måste förnämligast därför medgifwa deras wifshet; emedan de i Guds Ord äro uppenbarade.

Doct omgår den Christna Religionen ganska billigt med of wila och til otro benägna männifkor. Han öfwar intet tyranni, såsom wantron, hwilken fordrar et blindt bifall, och förföljer dem, som icke blindt wis wilja samttycka til hånne. Nej, utan han tillåter förnuftet helt gärna, at öppna ögonen samt strängt och noga beskåda hemligheterna. Ju skarpare nu förnuftet ser, desto större heder har Religionen af en så ädelmodig tilståndjelse. Ty först kan då förnuftet emot hemligheterna icke å daga lägga någon den minsta orimlighet. Deremot för det andra, ser det med håpenhet, at de äro aldeles Gudomliga; emedan de icke allenast gå öfwer alt männifsk begrep, utan ock på det nogaste stamma öfwerens med hela knippet och kroppen af alla Gudomliga sanningar, som dels af Guds naturliga

liga kännedom, dels af den Hel. Skrift äro bekante. Derigenom förfalla då alla förnuftets twifwelsmål, och intet annat blir för det  frit,  n at med djup wördnad förundra sig öfwer de Gudomliga hemligheterna, och deröfwer prisa GUD. War der nu förnuftet m ngen gång ansatt af dumma twifwelsmål, det  r,  f sådana, som hafwa ingen grund; så behöfwer man allenast bedja om kraft, at öfwerwinna dem, så f r hjärtat derigenom en fullkomlig ro och stadfästelse.

Om jag nu, min Herr Baron! bewiser Eder, at L aran om Christi Person och  terl sning på det sättet kan bestå för det skarpfyntaste förnuftets domstol, nämligen, at förnuftet ingen orimlighet finner i denna L aran, utan måste förundra sig öfwer den samma, såsom en Gudomelig hemlighet; wil han då wara til frids dermed?

Han swarade: Ja. Jag wil wara til frids dermed; emedan jag skulle  fwerfrita förnuftets gr nsor, om jag wille fullkomligen begripa dessa hemligheter.

Så wil jag då, sade jag, göra början med Christi  terl sning. Det skal wara mig k rt, om Eder behagar bruka alla Edert förnufts krafter och all m jelig skarpf nnighet, til at leta efter, om någorstädes wid en enda sats någon orimlighet  r til finnandes. F r jag lof, så  rnar jag denna gången gå dermed fr gewis til w ga, på det   m  hafwa desto bättre tid och tilfälle, å ena sidan, at noga skärskåda hwar och en sats, och öfwer dem betänka eder, samt, å den andra, wid hwar och en fråga yppa f r mig Edra tankar, på det jag i

deras förklaring, til Edert bästa, desto egenteligare må kunna rättas mig derefter.

Han war nögd med fråge-metoden; derförre begynte jag sålunda: Tillstån J, min Herr Baron, at J är en syndare?

Han swarade: Ach! ja, jag är en stor syndare.

Jag frågade vidare: Medgifwen J, at J til Edert wäsende berou af GUD? det är, at J af GUD hafwen fått icke allenast många wälgärningar, utan ock selskwa wäsendet, i kraft hwaraf J ären en människa?

Han: Hwi skulle jag icke medgifwa det? Allt Wäsendes Wäsende, som skapat och uppehåller alla ting, det har ock skapat och uppehållit mig.

Jag: Medgifwen J, af föregående sats, den påfölgden, at J altså stån i en wäsendtelig förbindelse, til at på det nogaste följa GUDs wilja? det är: Så wist J hafwen Edert wäsende af GUD; så wist ären J pliktig at antaga Hans wilja til det enda rätteshöret för hela Eder lefnad, både in- och utwärtas?

Han: Jag medgifwer denna påfölgden.

Jag: Men hafwen J så fullkomligen lefwat efter detta rätteshöret, som denna Eder wäsendteliga förbindelse äskar?

Han: Nick! jag hafwer platt icke lefwat der efter, utan efter mit fördärwade hjärtas åsiundan, och werldene til behag.

Jag: Hafwen J icke derigenom, så mycket til Eder när, aldeles söndersttit Eder wäsendteliga förbindelse emot GUD, följakteligen skickat Eder såsom

såsom en uprorisk affälling emot Honom, och derigenom förtjänt det aldrasväraste straff?

Han: Ja, alt detta måste jag medgifwa. Ty om en undersåte uphäfwer den förbindelse, hwar med han sinom Konung är förpliktad, så är han uprorisk och en affälling, samt har förtjänt döden, fast han icke har fått sit wäsende af Konungen, såsom jag har fått mitt wäsende af GUD; derföre är mitt upror långt större, och följakteligen har jag förtjänt et ännu swårare straff.

Jag: Hwad J hittils hafwen sagt om Eder egen person, gäller ock det tillika om alla människor?

Han: Utan twiswel; ty alla människor äro af GUD så wäl skapade, som jag. Alle äro de synbare, och hafwa således, så mycket til dem står, uphäfwit deras wäsendteliga förbindelse och underdanighet under GUD, och warit emot Honom uproriske, så wäl som jag: fördenskul äro de ock äfwen så straffvärde som jag.

Jag: Är GUD rättwis?

Han: Ja.

Jag: Är GUD wäsendteligen rättwis? det är: är Hans Wäsende sjelfwa rättfärdigheten, så at Han ej kunde wara GUD, om Han icke wore rättfärdig?

Han: Alt hwad GUD är, det är Hans Wäsende. Hos GUD äro inga tillfälliga egenskaper, som skulle kunna söndras ifrån Hans Wäsende, såsom hos creaturen. Derföre måste Han ock wara wäsendteligen rättfärdig, och Han kunde icke wara GUD, om Han icke wore rättwis.

Jag: Består icke GUDs rättwisa deruti, at han hatar och straffar det onda, samt deremot älskar och belönar det goda?

Han: Ja, deruti består hon.

Jag: Måste då GUD nödvändigt straffa, efter Hans rättfärdighet är väsendtelig?

Han: Om Han icke straffade det onda, så wore Han icke rättwis; och om Han icke wore rättwis, så wore Han icke GUD. Så wist Han altså är GUD, så wist är Han rättwis: och så wist Han är rättwis, så wist måste Han ock straffa det onda.

Jag: Huru ären J worden en syndare? Wiste J deraf förut, innan J det wardt? Har någon spordt Eder til om Edert samtycke, om J wille wara da en syndare? Och är sådant skedt med Edert förregångna bifall?

Han: Jag är aflad och född i synd; följakteligen, så snart jag begynte at wara til, så war jag ock redan en syndare. Jag kunde altså hwarken wara da tilspord om mitt samtycke, eller gifwa det samma, innan jag wardt en syndare.

Jag: Så har det ock gått mig. Men menen J, at det sammaledes har gått med alla människor, som genom den naturliga födelsen äro komne af Adam?

Han: Ja, wisseligen. Här är wäl ingen åtskilnad. De äro alle på detta sättet wordne syndare, den ene så wäl, som den andre.

Jag: Låt nu wara, at GUD wille straffa synden på alla människor, så är frågan, om ock Hans godhet, kärlek och barmhertighet dermed kunde bestå; efter människorna äro syndare, innan de sielfwa weta af sig, och emedan de icke samtycka til början af deras fördärf?

Han:

Han: J frågen mig om en sak, den jag icke har tänkt uppå, och följakteligen icke eller öfwerlagt densamma.

Jag: Denna saken bör wißerligen noga öfwerläggas; men jag wil bättre förklara mig. At GUD skulle fördöma så många millioner människor, hwilka alle äro wordne syndare, innan de i någon måtto wißte af sig, och icke komma dem til hjelp i deras synda-elände; det wil swäriligen rima sig med de begrep wi om GUD göre öf. Hans godhet, kärlek och barmhertighet, som så gärna warunnar sig öfwer de elända, synes icke wilja sådant medgifwa. Och fast Han, såsom rättfärdig, måste straffa det onda, så gör han dock altid under sielfwa straffet, jämförelse emellan dem, som mer eller mindre hafwa syndat. Såsom wi nu aldrig för egna personer uttryffeligen samtyckt til sielfwa ursprunget af vårt synda-fördärf och elände, så skulle det synas strida emot den barmhertiga GUDens egenstaper, at alstinges lämna öf utan hjelp och nåde.

Annorlunda förewetter det med de onda Andarna; ty emedan dese icke fortplanta sit slägte, utan äro alle skapade af werldenes begynnelsen, innan de föllo, följakteligen, hafwa allesamman samtyckt til deras fall, sedan de redan ärfarit, huru godt det är at stå i lydno under sin Skapare; så synes detta wara en orsak, hwarföre de, utan ansbud af någon hjelp och frälsning, straffas til ewig tid: enkannerligen, emedan de ännu med upsåt framhärda i deras ondskan, och GUD ser förut, at de icke skulle wilja låta frälsa sig. Öfwen är det dock annorlunda fatt med fullwuxna människor,

hwillkom hjälpen, at warda frälste utur deras naturliga fördärf, ofra är tilbuden; men de ändock utvälja döden för lifwet. Ty dese kunna äfwen så litet bestwåra sig, at de warda förbömde; emedan de wetande och willande förskjuta GUDs nåd. Men betrakte wi människo-slågtet, huru det har årt sina synder af sina första föräldrar; så är det swårt för förnustet at se, huru den barmhertiga GUDen med utöfning af strängaste rätt kunde så alstinges förskjuta det samma.

Han: Det är sant. Detta skålet begriper jag mycket wål, och det är tillika en stor tröst för oss fattiga syndare; ty wi kunne hålla oss desto wiffare försäkrade, at GUD wil warckunna sig öfwer oss.

Jag: Det är sannerligen en stor tröst; men den består egenteligen deruti, at GUD af sin godhet och barmhertighet warder bewekt, til at tilliuda oss hjelp i vårt elände: och denna hjälpen måste wi äfwen emottaga i den ordning, som oss är förefrefwen, och genom de krafter, som warda oss tillbudne: eliest blifwer oss ingen tröst öfrig. Men jag måste nu fråga vidare:

Efter GUD är wäsendteligen rättfärdig, och så wist måste straffa synden, som Han wist är en rättfärdig GUD; kunnen I då tro, at GUD skulle kunna hjelpa oss och förlåta oss våra synder, utan at straffa dem?

Han: Denna saken tyckes strida emot sig sielf. Efter sin rättfärdighet måste GUD straffa synden, och efter sin barmhertighet och godhet tyckes han dock icke kunna straffa oss, emedan wi äre aflade och födde i synd. Jag begriper icke denna saken, derföre beder jag om ytterligare förklaring.

Jag:

Jag: Denna saken kan synas antingen strida eller ock icke strida emot sig sjelf, alt efter som en har Religion til. Efter min Religion kan jag, GUDI låf! wäl undwika en sådan stridighet; men efter den Religion, som J hafwen haft hittils, hafwen J icke kunnat undwika den samma. Jag wil något tydeligare yppa mina tankar.

Wist är det, at GUD måste straffa synden: eljest wore Han ingen rättfärdig GUD. Wist är ock, at Han, i anseende til omwörde orsak, icke så alstinges synes kunna ålägga oss straff, utan at tilbjudas oss den hjelp, hwarigenom wi aldeles kunna warda befriade ifrån straffet. Men wid ytterligare estertänka, öpnar sig här et stort djup, öfwer hwilket blotta förnuftet måste hisna, och finner der aldrig någon båtten eller utwäg. Min Herre råktes försöka, och använda alla sit förnufts krafter, til at utröna, hwad för en jämkning här skulle kunna påfinnas, at rättfärdigheten både kan straffa; men dock tillika icke straffa.

Han betänkte sig och sade ändteligen: Här kan wäl förnuftet icke finna någon jämkning.

Jag: Men hwarigenom hafwen J hittils hoppats at warda salig?

Han: Jag hafwer förlåtit mig på GUDs barmhertighet, waktat mig för grofwa laster, samt letwat, som en ärlig man: och då mente jag, at GUD icke skulle förskjuta en ärlig man, som sätter sit hopp på honom.

Jag: J hafwen hoppats på GUDs barmhertighet; men nu sen J, at Han efter sin wäsendetliga rättfärdighet ock måste straffa synden. J
hafwen

hafwen lefwat årbart; men detta är ännu icke, at plikta för synden. Huru går det då med straffet, som nödwändigast måste ske, om GUD skal förblifwa GUD? I sen, at wi nu med förnuftet äre komne til yttersta gränsen, och här kunne wi icke vidare hjälpa oss. I sinnen ock i Eder Religion en sak, som strider emot sig sielf, och den I med Edert förnuft i alla ewighet icke kan förena. Ty I tron, at GUD måste straffa synden; men tron dock, at GUD icke läret straffa henne. Der emot, Gudi låf! har jag en sådan Religion, uti hwilken det ena ej strider emot det andra.

Han: Huru wiljen I då lösa up denna knuten?

Jag: Det kan ske ganska lätt, allenast wi tage uppenbarelsen i den Hel. Skrift til hjelp. Emedan mitt förnuft här står på högsta klinten, och kan omöjeligen hjälpa sig, så märker det desto nogare efter, hwad om denna saken läres i den Bok, som det utom des af ojäfaktiga skal håller för en Gudomlig uppenbarelse.

Denna Boken säger mig, at emedan GUD måste straffa synden, och likwål icke wil straffa henne på syndarena, så har Han förordnat en Medlare, hwilken tagit straffet uppå sig. Näpsten ligger uppå Zonom, på det at wi skulle frid hafwa. Ef. 53: 5.

Jag wil fråga Er, min K. Herr Baron! om Edert förnuft wid detta Gudomliga Försoningsmedlet finner någon orimlighet? Det har sin grund i den Hel. Skrift, hwilken, som bekant är, har nogsamman kännetecknen, icke hon af GUDI är ingifwen. Denna Heliga Boken tilägnar detta medlet
en

en sådan Gudomelig trovärdighet, som hon sjelf äger. Vidare kunnen I icke säga, at detta medlet har at innebära något, som strider emot sig sjelft; emedan det ock hånder människor emellan, at man låter Borgenären betala för den rätta Skuldenären: och förnustet årkänner en sådan betalning för så gällande, at den icke mer behöfver kräfwas af galdenären. Häremot seu I helt tydeligen den stridighet wara häfwen, som eljest kunde synas yppa sig emellan GUDs egenskaper: och när förnustet tänker widare efter, så märker det aldeles, at denna stridigheten på intet annat sätt kan undwikas. Nu så litet någon stridighet kan hafwa rum i GUDi; så kraftigt måste ock förnustets bifall wara, at detta är et Gudomligt medel.

Nu wil jag låta Eder sjelf döma, om icke Läran om wår Återlöfning kan bestå för det strängaste förnufts domstol? och om förnustet här kan annat göra, än i djupaste wördnad och förundran utbrista: O hwilken djuphet af GUDs wisdom! Han wet råd, hwarest förnustet ser sig ingen hjelp. Dock wil jag icke öfverraska Eder. Tänk sjelf efter, om här något kan letas up, som strider emot sig sjelft?

Han teg en liten stund, och sade ändteligen: I denna satsen är intet, som strider mot hwart annat; och aldenstund I hafwen bewist den Hel. Skrifts Gudomlighet, så måste jag medgifwa, at förnustet har ingen rätt til at säga den emot. Men nu trångtar jag ock, at höra Eder föreställning om Återlöfwarens Person.

Jag: Läran om wår Återlöfwarens Person är af största wigt. Om man betraktar henne med et
uplyst

uplyst förstånd, samt derjämte står i den lefwände
 förfarenhet, som Christendomen äskar, och äfwen
 self hos dem werkar; så ser man icke allenast med
 fullkomlig öfvertygelse, at wår Aterlöföre måste
 wara en sådan Person, som Han i den H. Skrift
 beskriwes; utan man har ock af denna förundrans
 wårda Låran en wändelig trost. Men cho, som är
 en fiende til den Christna Religionen, han förar
 gas deröfwer: och denna fiendskapen förblindar så
 hans förstånds ögon, at han icke kan se sanningen.
 Derföre säger ock Paulus i Cor. 1: 23, 24, 25.
 Wi predike then korsfästa Christum, Judo
 men en förargelse, och Grekomen en galens
 skap. Men dem samma Judom och Grekom,
 som kallade äro, och hafwa anammad kallelsen,
 predike wi Christum GUDs kraft och GUDs
 wisdom. Det fiendteliga och förblindade förnuft
 tet rister hufwudet, när det får höra, at Aterlöfsa
 ren måste wara GUD, men ock desliles en män
 niska, ja, GUD och människa i en Person. Det
 drager Hans underbara födelse i twiswelsmål, och
 förargar sig öfwer Hans djupa förnedring, hvil
 ken sträkte sig til Hans död på korset. Allt detta,
 min Herr Baron! lärer ock hafwa kommit Eder
 förargeligt före, så at en innerlig widriighet upkom
 hos Eder, så snart I hörde Christum nännas.

Zan: I hafwen til pricka råkat på mitt til
 stånd. Jag har omöjeligen med mitt förnuft kun
 nat ihopräma Låran om en sådan Person.

Jag: Emedan Edert förnuft war upfylt med
 galna inbillningar, och I derjämte förgått Eder
 skyldighet, at så långt ransaka, som förnuftets
 gränser medgiffwa; så kunde I icke med Edert för
 nuft

nust ihoprinn denna Läran; och emedan i hjertat war en fiendskap til Christum sjelf, så kunde J icke tåla den samma.

Men här sätter jag åter förut, at denna Läran allenast i GUDS Ord är uppenbarad, hwars bewis och kännetecken af Gudomlighet äro så tydliga, at de icke hafwa kunnat emotsäjas. Denna omständigheten har redan i sig sjelf en kraft, til at öfwertyga Eder, at i Läran om Christo alsintet kan finnas, som strider emot GUD och förnuftet. Låt alltså wara, at wi med vårt förnuft alsintet kunde tänka om denna hemligheten; så borde wi dock tro densamma, emedan hon står i GUDS Ord, och deß obegripeliga djupheter gifwa oss på långt när ingen rätt, at rent af förkasta henne. Men den, som dock wille förkasta den samma, han skulle uppenbarliga handla mot reglorna om förnuftets gränser. Hållen J detta skälet för riktigt?

Zan: Emedan Läran om förnuftets gränser öfwertygar mig, at jag ingalunda kan döma om de ting jag icke begriper, så skulle jag handla därliga, om jag dock gjorde det. Och om jag, fast en sak är bewist af riktiga grund-sätter, icke desto mindre wille förkasta densamma, blott derföre, at hon är mig obegripelig, så handlade jag öfwerdådigt och gudlöst.

Jag: J hafwen wäl fattat reglorna om förnuftets gränser, och tillämpningen är lätt at göra på närwarande ämne. Man handlar därliga, om man förkastar Christum, fast man icke känner honom. Men man handlar ock öfwerdådliga och gudlöst, om man förkastar honom; efter den
Läran

Läran om Christo ju står i den Hel. Skrift, hwars Gudomlighet af riktiga grundskäl är bewist.

Om jag nu wille, så kunde jag wända igen med alt widare demonstrerande; ty jag behöfde allenast säga så: Läran om Christo står i GUDS Ord; så skulle wårt förnuft då redan gifwa sig til frids, och icke töras upresa sig emot detta magtspråket. Men emedan J ännu ären en swag begynnare i öfwertygelsen om den Hel. Skrifts Gudomlighet, och utom des en ytterligare demonstration kan tjäna Eder, til at i synnerhet främja Eder öfwertygelse; så wil jag, Eder til behag, härutinnan foga mig och stiga nedföre, eller ock om man wille kalla det, stiga upåt, samt tydeligen wisa, at Läran om Christo i sig sjelf kan bestå för förnuftets strängaste undersökning. Och då lärer det åter wara bäst, at wi genom frågor och swar talas wid.

Medgifwen J, min Herr Baron! at en människas rätta lycksalighet består i föreningen med GUD?

Zan: Ja, det medgifwer jag. Ty et förnuftigt kreatur kan aldrig wara rätt lycksaligt, så framt det icke kommer til GUD, af hwilken det hafwer sin warelse.

Jag: Emedan GUD är det enda ursprunget til alt ljus, lif och tröst, så frågas, om då icke den människa, som är förenad med GUD, står i åtnjutande af et ewigt ljus, ewigt lif, och en ewig tröst? och är detta den sällhet, som hon äger?

Zan: Saken är klar i sig sjelf.

Jag: Hafwe wi människor blifwit ständande i förening med GUD, och följakteligen i wår lycksalighet?

Zan:

Zan: Nej, wi hafwe bårtmist densamma.

Jag: Emedan wi, så mycket til och står, igenom synden hafwe uphafwit wår wäsendteliga skuldighet emot GUD, och warit uproriske emot honom; äre wi icke derigenom aldeles skilde ifrån GUD? Säger icke Propheten med skäl: Eder ondskas skiljer eder och edar GUD ifrå hwar annan? Es. 59: 2. Äre wi icke derigenom långt bårt komne ifrån den enda källan til det ewiga Ljuset, lifwet och all tröst?

Zan: Utan twifwel. Det ena följer af det andra.

Jag: Hwarest intet Ljus är, blifwer icke der idel mörker? Hwarest intet lif är, blifwer icke der idel död? Och hwarest ingen tröst är, blifwer icke der idel räddhoga, ångest och förtwiflan?

Zan: Dessa påföljder äro helt naturliga, och slutet til alla delar förnuftiga.

Jag: Har då Skriften rätt, när hon beskriwer en syndares tilstånd på det sättet, at han har intet Gudomligt Ljus, utan är blind och förmodrad i andeliga ting, och at han hafwer ingen rätt tröst, utan warder full med ångest och förtwiflan, när samwetet hos honom upwaknar.

Zan: Skriften talar deruti helt förnuftigt; emedan aletsammans flyter af riktiga grundfanningar.

Jag: Utom des lærer och förfarenheten, at syndaren werkeligen så är bestaffad. Men mon tro Skriften äfwen har rätt deruti, at hon lærer, det den ewiga fördömmelsen består i en brist på allt Gudomligt ljus, lif och tröst, och deremot i det yttersta andeliga mörkret, död, fruktan, ångest och förtwiflan?

Zan:

Zan: Det är sant. Så riktigt och djupt har jag i all min lefnads-tid icke betänkt det människliga eländet och fördärfvet.

Jag: Hvad måste nu den, som wil vara vår Återlösare, kunna göra? Måste Han icke hafwa magt, at frälssa hela människo-slågtet ur detta djupa fördärfvet, ur detta andeliga och ewiga möret, döden, råddhågan, ångesten och förtwiflan?

Zan: Om Han icke kunde göra det, så wore Han ingen Återlösare.

Jag: Måste Han icke, vidare, äga magt, at åter försätta oss i gemenskap med GUD, såsom med den enda källan til det andeliga och ewiga Ljusset, lifwet och trösten?

Zan: Denna magten måste vara förbunden med den förra: eljest wore icke vår återlösning fullkomlig.

Jag: Tron I wäl, at et blott kreatur äger en sådan magt, at kunna återlösa hela människo-slågtet utur det djupa fördärf, och til at åter försätta det i gemenskap med GUD?

Zan: Detta är omöjligt för et blott kreatur.

Jag: Så måste då vår Återlösare vara mera än et kreatur. Han måste vara alsmäktig, och alltså sanner GUD. Nu låter jag Eder sjelf döma, om den satsen: Människornas Återlösare är GUD, har något uti sig, som strider emot hwart annat? Om den icke har bestånd i förnuftsens aldranogaste undersökning: och om I icke måste sjelf tillstå, at Han med förnuftet på det aldransfulla komligaste stämmer öfverens?

Zan:

Han: Jag hade omöjeligen förestått mig, at den Christna Religionens hemligheter skulle wara så wäl grundade. Det är sant: Återlösaren måste nödvändigt wara GUD: eljest kunde Han icke utföra det stora Återlösningens-werket.

Jag: Nu måste wi gå vidare: I lären på minna Eder de grundsatser, som wi tillförene hafwe afgjort, at, nämligen GUD är wäsendteligen rättfärdig, och derföre måste straffa synden: at Han i kraft af sin mildhet, kärlek och barmhertighet icke synes så just och rent af kunna straffa synden, på sådana syndare, som sjelfwe icke uttryckeligen samtykt til deras medföddas syndas-fördärf: utan at det tyckes wara enligare med Dess egenskaper, at Han skal låta dem wedersaras hjelp och frälsning; så at Han fördenkul har beslutit, at straffa synden på wår Löstesman och Återlösare. Jag hoppas, I lären och medgifwa dessa satserna.

Han: Ja; ty de äro förut bewiste och afgjorde.

Jag: Återlösaren är GUD. Kan då GUD straffas?

Han: Det är omöjeligt; och det skulle strida emot Hans aldråhögssta fullkomlighet.

Jag: Så måste då Återlösaren, samt den Gudomeliga Naturen, åsiden hafwa en annan, som kan påtaga sig det straff, som människorna hade bordt lida.

Han: Det är mig för högt; och jag kan icke begripa det.

Jag: Det är icke nödigt, at I fullkomligen skulle begripa det; utan här frågas allenast: om icke Återlösaren, som framställer sig såsom wår Lös-

tesman, och i detta affeende werkeligen åtager sig wårt straff, måste hafwa en sådan natur, som kan undergifwa sig straffet?

Han: Detta är riktigt: den, som warder straffad, han måste ock kunna straffas.

Jag: Emedan nu wår Återlösare är GUD, men GUD icke kan straffas; så följer ju oemotsäjeligen, at Han derjämte måste hafwa någon annan natur än den Gudomliga.

Han: Påfölgden är riktig.

Jag: J behagade ännu litet tänka efter, om här finnes någon inbördes stridighet; ty deruppå kommer det egenteligen an, wid den undersökning, som förnuftet öfwer Trones hemligheter anställer.

Han betänkte sig, och sade: Jag kan här icke finna något, som strider emot hwart annat.

Jag: Men om man sade, at Frälsaren hade allenast en Natur, så skulle man icke kunna undwita en sådan stridighet. Ty om jag wille påstå, at Han allenast hade en Gudomelig natur, så måste jag säga: Emedan Han är GUD, så kan Han icke lida; men Han lider dock såsom GUD, efter Han lider wårt straff. Detta skulle uppenbarligen strida emot hwart annat. Men lärde jag, at Han allenast hade en människlig natur, så måste jag säga: Emedan Han icke annat är, än en människa, så kan Han icke wara alsmächtig; men Han är dock en alsmächtig människa; emedan Återlösaren måste wara alsmächtig, til at kunna frälsta hela människo slägtet utur dess djupa fördärf, och til at försätta det i gemenkap med GUD.

Detta

Detta skulle åter uppenbarligen strida emot hwart annat. Men, när jag säger: Återlösaren är til- lika både GUD och människa: såsom GUD, är Han alsmågtig, och såsom människa kan Han lida; då blir alsintet, som har at innebära någon inbördes stridighet. I sen alltså, min Herr Baron! at wi ock efter förnuftet måste medgifwa twänne Natureer hos Återlösaren: eliest skulle wi handla oförnuftigt, emedan wi då hölle det för sant, som likwäl stridde emot hwart annat. Jag frågar Eder alltså, om I hållen den satsen: Återlösaren är GUD och människa, för förnuftig eller oförnuftig?

Han: Jag tillstår, at denna Läran är helt förnuftig, och man skulle wilja försvara omöjelig heter, om man sade deremot.

Jag: Måste icke äfwen den Återlösaren, som är alsmågtig, ock kunna lida? Och måste icke äfwen den Återlösaren, som kan lida, vara alsmågtig?

Han: Ofelbart. Ty Han måste vara alsmågtig, til at frälsa oss människor utur vårt djupa fördärf, och förfätta oss i delaktighet med GUD; men Han har ock måst kunna lida, til at straffas i vårt ställe.

Jag: Så medgifwen I nu då, at i en Återlösares Person äro twänne Natureer för- ente?

Han: Jag ser wäl denna följdens riktighet; men jag måste bekänna, at denna Läran altid har gifwit mig mycket at skaffa. Tänk sjelf efter, huru vändeligen stort Wäsendet öfwer all Wäsende

är, emot et fattigt och uselt människt creatur; och den vändeliga GUDen skal likväl förena sig med en människa, och med henne utgöra en Person. Det är mig helt och hållet obegripligt.

Jag: Uj! aj! Hwärt råkar Edert förnuft på en gång nu åter igen? Hwäven J då åter förgåtit de reglor, som wi gifwit och fastställt om förnufts gränser? Wi måste icke wilja begripa det, som är of för högt, eljest öfverstride wi vårt förnufts rå: skilnad. Wi böre ingen ting förkasta blott derföre, emedan wi icke kunne begripa det; eljest handle wi därliga, efter förfarenheten lärer of, at werfeligen mycket är, som wi icke begripa kunne. Ännu långt mindre böre wi drista, at förkasta en sak, som med riktiga skäl är bewist, blott för des obegripelighet skull: eljest handle wi öfverdådeliga och gudlöst; aldenstrund wi då wilje, at vår blindhet och galenskap skal gälla mer, än en afgjord sanning. Här är icke frågan, om J kunnen begripa den Lära, at GUD och människa äro förente i en Person? utan om hon är sann? Ut hon är sann, det bewiser jag 1) af den Hel. Skrift, hwilken är GUDs Ord, och följackteligen icke kan lära någon osanning. 2) Af sielfwa sakens natur, den J redan hwäven medgifwit mig. J hwäven medgifwit mig, at Återlösaren måste wara en alsmächtig GUD, och tillika en människa, som kan lida. Följackteligen, hwäven J med det samma medgifwit mig, at Han är GUD och människa i en Person. Wille J nu åter begripa Eder ifrån det J sätedes hwäven widgått, så bör den J med rätta 1) wederslägga alla mina skäl om den Hel. Skrifts Gudomlighet, och deremot hwä

wa fram andra demotsäjeliga skäl, af hwilka hwar man kunde sluta, at hon icke wore GUDs Ord; det J dock i ewighet icke kunnen göra. J måsten 2) rihwa sönder hela kedjan af mina skäl, dem jag om Återlösaren hittills anfört af hieslwa sakens natur, och om altsammans bewisa gensatsen, hwilket åter i ewighet blifwer omöjeligt. Men nu wil jag icke äska så mycket, utan begärer allenast, at J wille uplöka något i sig hieslt stridigt uti denna satsen: Återlösaren är GUD och människa uti en Person, och bewisa det så tydeligen, som jag har bewist, at hieslwa satsen är sann.

Zan: Åck! jag förgäter alt för lätt reglorna om förnuftets gränser. Förlåt mig dock; jag är en stackare. O! huru godt är det icke, at J wid alla tilfällen minnen mig på dessa regler. Hwad denna satsen angår, så kan jag i honom intet finna, som wore sins emellan stridande.

Jag: Och jag tråtsfar det aldraklyftigaste förnuft, at det något sådant til det aldraminsta skal kunna bewisa. Häremot wil jag nu lägga å daga, at de, som wilja neka denna satsen, måste uppenbärligen medgifwa något, som strider emot sig hieslt. De måste af Återlösaren nödwändigt göra två Personer, af hwilka den ene wore GUD, den andre människa. Den Återlösaren, som wore GUD, kunde icke lida: och den Återlösaren, som wore människa, kunde icke wara alsmågtig. Följaktligen wore ingen Återlösare. Alt hafwa tvåanne Återlösare, och likwäl hafwa ingen, det strider så högt emot hwart annat, som alt det stridiga man någonsin wille uptänka.

En vidare: Orsaken, hwarföre den påndeliga Wisheten hafwer förordnat en sådan Återlösare, som är GUD och människa i en Person, den ligger uti innersta bestaffenheten af det Medlare-ämbe, som denne Personen skulle sig åtaga. Denne stora Löftesmannen och Medlaren skulle göra tillfyllest och betala för hela människo-slågtets syndaskulder och straff. I detta höga göromålet löpa tvåan ne omständigheter in, som nödvändigt höra dertil, och icke kunna skiljas derifrån.

Först måste Återlösaren bära hela werldenes synder, med alla deras straff; ty GUDs wäsendetliga rättfärdighet kan icke låta den minsta synd wara ostraffad. Därföre säger ock Johannes Döparen om Christo: Si, GUDs Lamm, som bärtrager werldenes synd, Joh. 1: 29. och Propheten Esaias Cap. 53: 6. HERREN kastade al- las våra synder uppå honom.

Men huru hade en blott människa funnat bära en sådan börda, som alla människors alla synder och alla straff äro? David hade känning allenast af sina egna synder, och alltså af en enda människas synder; och den känningen hade han icke i högsta grad: icke desto mindre gör han detta utrop: Mina synder gå öfwer mine hufwud, såsom en tung börda äro de mig för swåra wordne, Psal. 38: 5. Alla människor, hwilkas samweten rätteligen upwaknat, måste äfwen klaga, at deras synder warda dem för swåra. Huru skulle då en blott människa wara i stånd, at bära alla hela werldenes synder? Återlösaren borde alltså wara GUD och människa i en Person: Människa, at
Han

Han kunde låta tillräkna sig synderna; men GUD, på det Hans Gudomliga Kraft måtte understödsja den människa naturen, til at bära denna bördan.

För det andra, borde GUDs rättfärdighet med oss warda försont, och på det nogaste til frids stald genom lidande, medelst hvars åtagande Återlösaren är worden vår Löstesman. Vidare skulle och derigenom förvärvas oss människor gemenskap med GUD, och i den samma det ewiga ljuset, det ewiga lifwet och en ewig tröst. Ty all den salighet wi i alla ewighet få åtnjuta, den åtnjute wi för den förlofning skul, som vår Medlare för oss har fullbordat; följaktligen måste i Hans medling, det är, i Hans lidande, vara en så hög orsak, at för oss skul alla människor i ewighet kunde warda salige, såsom och alla in til ändan trogne verkeligen salige warda. I detta dubbla hänseende måste den lösepenning, som ligger i vår Medlares lidande, uti sig hafwa et oändeligt värde. Ty emedan GUDs rättfärdighet är oändelig; så kan hon genom intet annat försönas, än igenom det, som är oändeligt. Oändelig är och salighetens; derföre kan hon för intet annat köpas, än för det, som är oändeligt.

Men är likwäl vår Medlares lidande et sådant göromål, som egentligen tillkommer Hans Mandom; ty Gudomen kan icke lida. Men wore detta lidandet blott människt, huru kunde då et oändeligt värde ligga deruti? Derföre måste Återlösaren vara tillika GUD och människa i en Person. Människa, på det Han, såsom vår Löstesman, skulle kunna lida; men GUD, på det Hans medling måtte hafwa et oändeligt värde.

Låt nu vara, at någon icke wille medgifwa den Personliga Föreningen emellan Återlösarens bägge Naturer; så skulle en sådan snärja sig i ouplösliga emot hwarannan stridande orimligheter, efter han då aldeles måste neka den Gudomliga Kraft, som, i förmågo af denna förening, följer på den människliga naturens lidande. Ty då måste man säga:

1) Christi blotta människliga natur har burit hela werldenes synder; dock kan ingen människo-natur bära hela werldenes synder.

2) Christi människliga lidande har et oändeligt värde; dock kan intet blott människo-lidande hafwa något oändligt värde.

Deßa twänne emot hwar annan stridande orimligheter lära oss åter helt tydeligen, at förnuftet platt ingalunda kan komma fort i Trones saker, så snart det wiker ifrån GUDs Ord. Som nu ingen inbördes stridighet är at befara, när man tror, at Kristus är GUD och människa i en Person; men deremot åtskilliga slika orimligheter förorsakas, om man sådant icke wil medgifwa; så hoppas jag, at min Herr Baron nu är til frids med denna satsen.

Zan: Så mycket ser jag wäl, at saken, i Kraft af föregående slut-ledja, icke kan vara anorlunda; men I lären dock nödgas tilstå, at denna hemligheten är ganska hög.

Jag: Det tilstår jag helt gärna; men just det, at hon är så hög och går öfwer alt förnuft, är äfwen et tecken och bewis, at hon af ingen människa

niska är worden upspunnen. Ty de så kallade hemligheter, som i Erones saker af människor updiktas, hafwa icke allenast i gemen, wid deras närmare skårskådan, orimliga gensagor uti sig; utan de gå ock icke högt: hwar och en, som allenast i någon måtto brukar sit förnuft, kan snart märka dårskaperna i dem.

Men, som jag finner, at den Gudomliga naturens förening med den människliga ännu mycket bryr Eder; så wil jag än ytterligare försöka, om jag kan tydeligare öfwertyga Eder, och betaga Er Edra förut fattade inbillningar.

Eron J, at J, efter döden, skolen få en ewig salighet?

Han: Om jag genom GUDs nåd låter rätteliga bereda mig dertill, så twiflar jag icke derpå.

Jag: Består icke saligheten i föreningen med GUD?

Han: Ja wiserliga. Ty huru kunde jag wara salig, om jag icke med GUD wore förent?

Jag: Medgifwen J icke just derigenom, at mandomen kan förenas med Gudomen?

Han: Det är sant; jag måste medgifwa det, och jag ser äfwen det slut, som j wiljen göra deraf.

Jag: Mit slut är detta: Kan vår mandom warda förent med GUD; så kunde ock Christi mandom warda förent med Hans Gudom. Och om vår förening med GUD icke hindras af Hans oändeliga höghet, och vår djupa nedrighet, ändock wi, så länge wi här lefwe, äre usle och eländige syns
Dare,

dare, oarsedt wi uti det tillkommande lifwet skole wara utan synd; så war ock Christi Gudomeliga naturs höghet och den människligas nedrighet intet hinder uti deras förening, i sannerhet, som Hans mandom aldrig war besmittad med någon synd.

Zan: Men föreningen emellan bägge Naturerna i Christo måste ju wara långt innerligare och nogare, än vår förening med GUD; emedan Kristus, såsom GUD och människa skal wara en Person; hwaremot wi icke kunne wara en Person med GUD, när wi med Honom warde förente.

Jag: Åtskillnaden emellan bägge dessa föreningar är sannerligen stor, och består, ibland annat, uti det, som J nu saden. Men mit syfte går egenteligen allenast ut uppå, at wisa Eder, det GUDs förening med den människa naturen, för någon höghet eller nedrighet skull, icke är omöjelig. Som J nu medgifwen mig en sådan förening i en ringare grad; så ser jag icke, huru det skulle wara omöjeligt, til at åfwen tro en högre grad deraf, den GUD i sit Ord har uppenbarat.

Zan: Med detta bewiset är jag aldeles til frids.

Jag: Så ären J då åfwen i detta wigtiga ämnet til frids stånd. Men nu måste jag fråga vidare:

Tron J, at Återlösaren jämnwäl efter sin människa natur har måst wara aldeles helig och utan synd?

Zan: Uck! ja. Ty jag tror icke, at en syndare skulle kunna försona andra syndare med GUD.

Jag:

Jag: Tillfrån G, at genom människo-slågtets
fortplantning äfwen synden är worden fortplantad,
följakteligen människomen medfödd?

Han: Gånwål detta måste jag medgifwa;
emedan alla människor af naturen äro syndare.

Jag: Om nu Frälsaren, til sin mandom,
wore aflad och född ester naturens ordenteliga lopp,
hade Han wål ock då warit en syndare?

Han: Ja; men GUD hade dock genom et
underwerk kunnat behålla Honom obesmittad.

Jag: Ester Eder mening måste altså ske et
underwerk, om en människa ordentligt wis skal fö-
das, och derjämte likwål förblifwa utan synd?

Han: Ja, detta är min mening; ty hwad
som öfvergår naturens krafter, det samma är et
underwerk: det kan af intet kreatur, utan allenast
af Skaparen åstadkommas. När nu syndiga för-
äldrar aflä et barn, så aflä de ock et syndigt barn:
och det är öfwer deras naturs krafter, at skaffa et
heligt barn til werlden. Men för GUD är det
möjligt, at så bewara et barn, at det blifwer u-
tan synd, oansedt de föräldrar äro syndare.

Jag: Allt godt. Men en sådan födelse wore
likwål utom naturens ordning; ty hwad som sker ge-
nom et underwerk, det sker tillika utom naturens
ordning.

Han: Jag medgifwer ock detta.

Jag: G medgifwen altså, 1) at Återlösaren
har måst wara en helig och utan synd född männi-
ska. 2) At för den orsaken skul Hans födelse har
måst wara förbunden med et underwerk, och äf-
wen derföre 3) en som gått ifrån naturens ordning.

Han:

Han: Allt detta följer otvungit af sakens natur.

Jag: Den, som nu tror, at Återlösaren är född af en Jungfru, tror ock den en födelse, som gått ifrån naturens ordning, och med underverk är förbunden?

Han: Ja, säkerliga.

Jag: Och om Han icke wore född af en Jungfru; så skulle dock Hans födelse hafwa varit förbunden med underverk och icke enlig med naturens ordning.

Han: Ja, efter Han måste vara född utan synd.

Jag: Alltså måge wi af bägge dessa fallen sätta hwilketdera wi wilje: Hans födelse måste dock vara underbar och utom naturens ordning. Och den, som härtill wille neka, han skulle åter gifwa anledning til en stor och emot sig sjelf stridande orimlighet. Ty om Återlösaren, såsom en människa, wore född, efter naturens ordenteliga lopp, utan underverk, så wore Han en syndare, så wäl som wi. Men nu strida dessa två sätser twärt emot hwar annan: En syndare kan icke återlösa syndare; och: Återlösaren är en syndare. Det skarpaste förnuftet kan alltså icke hos Återlösaren medgifwa någon födelse efter naturens wanliga ordning. Deremot kan det uti den Hel. Skrifts Lära, at Återlösaren på et underbart sätt och utom naturens ordning är född, icke finna något, som strider emot sig sjelft; ty det är ju ingen orimlighet, at GUD kan göra sådana ting, som gå ifrån den allmänna ordningen.

Men hwad är nu enligare med GUDS wisdom, antingen göra et underverk, til at århålla
alles

allenast et enda ändamål; eller göra et underverk, til at århålla flera ändamål?

Han: Til at århålla flera ått et ändamål. Ty emedan GUD är det fullkomligaste wäsendet, så utwåljer Han det fullkomligare framför det ofullkomligare. Nu är det fullkomligare, när många, än när allenast et enda ändamål genom en sak winnes.

Jag: Slutsatsen är riktig. Om nu Återlösaren, genom et underverk, af Fader och Moder hade fått sin människliga natur, så hade allenast et ändamål blifwit århållit, nämliga endast detta: at underverket hade helgat honom. Men genom sin födelse af en Jungfru, skulle Han, jämte detta ändamålet äfwen hafwa århållit et annat; ty den samma war tillika et tydligt kännetecken, at detta Barnet war den af GUD utlofwade och föresedde Återlösaren. Hvad war nu enligare med GUDs wisdom, at beleswa åt wår Återlösare en födelse af twänne Föräldrar, eller en födelse af en Jungfru?

Han: En födelse af en Jungfru, nämliga om den tillika kan innehålla et kännetecken, at han är den af GUD utlofwade Återlösaren. Men detta ändamålet kan jag icke ännu rätteligen se; derföre utbeder jag mig härdsåer en tydligare förklaring.

Jag: Hade GUD i det gamla Testamentet igenom sina Propheter låtit förkunna, at Återlösaren wål skulle warda född af Fader och Moder, dock utan synd; så hade Han genom detta sättet at födas icke så tydeligen blifwit utmärkt ifrån andra

dra människor, at man kunnat hålla detta Barnet för Återlösare; ty alla andra människor warda födde af fader och moder, och den utwärtens heligheten hade icke kunnat synas utan på detta Barnet. Men med födelsen af en Jungfru är det helt annorlunda. Den samma kunde förkunnas förut, såsom et utwärtens kännetecken, hwilket ock werkeligen är skedt Es. 7: 14. den samma kunde ock ganska lätt warda människomen bekant, när Prophetien fullbordades. Maria war derom helt säker, at hon icke wiste af någon man; försäkteligen hade hon för sin person et stort kännetecken, at hon war en moder til werldens Återlösare. Andra människor åter, de blefwo hulpane utur deras twiswelsmåål, emedan alla de öfrige Prophetierne på detta Barnet efter hand wordo fullkomnade; hwadan de gjorde det riktiga slutet, at ock denna Prophetien, nämligen, som angick Hans underbara födelse, måste wara fullkomnad. Och sedan Evangelisternas Böcker wordo skrefne, de der efter GUDS iusgiffwelse äro försärdigade; så kom derjämte det bewiset dertil, at läran om Frälsarens underbara födelse äfwen hafwer sin grund i det Nya Testaments Gudomeliga Böcker. På detta sättet har denna födelsen kunnat warda et af de största utwärtens kännetecken.

Han: Med denna förklaring är jag aldeles nögd; dock lären i icke kunna neka, at det faller swårt til at tro någon födelse af en Jungfru.

Jag: Swårt och lätt, alt efter som en wil sticka sig. Wil han låta den naturliga benägenheten til otro, som så djupt ligger i det fördärfwa-

de

de hjertat, råda öfwer sig; så kan den i öfrigt för-
 ständigaste människa hindra sig med de dumaste
 twifvelsmål; och det faller henne swårt, at tro en
 enda hemlighet, ehuru tydeligen deß wisshet än
 warder bewist. Men der någon tänⁿer på et sätt,
 som med ordenteliga undersöknings reglor är enli-
 git, dem förnuftet och måste gilla; så warder det
 ganska lätt, at tro de sanna hemligheterna. Be-
 tänker man, til exempel, wid denna hemligheten
 1) at den har sin grund i GUDS Ord, både uti det
 Nya och Gamla Testamentet: 2) At Aterlöfarens
 H. Mandoms födelse har måst wara underbar och
 icke ske efter naturens ordning: 3) At Hans födelse
 af en Jungfru är enligare med Guds wisdom, än om
 han hade blifwit aflad af fader och moder: 4) At
 för GUD är ingen ting omöjligt, och at det för
 honom är äfwen så möjligt, at låta en människa
 födas af en Jungfru, som det för honom war
 möjligt, at skapa den första människan af en jord-
 klump, och at skapa fram hela werlden utur intet;
 så ser jag platt ingalunda, huru det för et sundt
 förnuft, som mera älskar sanningen än stridiga o-
 rimligheter, mer öfvertygelse än twifvelsmål, skal
 falla swårt at tro denna hemligheten, och på det
 fullkomligaste wara öfvertygad om deß wisshet.

Zan: Käre, haf dock tålmod med min swag-
 het, om jag icke så lätt kan begripa och tro deßa
 höga ting. Jag ser nu wäl, at min otro är skul-
 den, och edra slutsatser äro oemotståndliga.

Jag: Jag anser Eder sådan, som J ären,
 nämligen, såsom skul både til kropp och själ; der-
 före har jag gärna alt tålmod med Eder. Eder
 bekän

bekänne, at mina slutsatser äro oemotsäjelige, den fågnar mig; och tag nu helf up detta, såsom et bewis, at i Låran om wår Återlösares födelse finnes alsintet, som strider emot hwart annat; följaktligen, at ock denna Låran kan bestå för den skarpsyntaste förnuftets undersökning. Och detta är nu den sak, som jag wille bewisa.

Om det nu icke faller Eder för tröttsamt och widlyftigt, så wille wi om Christo än undersöka en wiktig Låro-punkt, nämligen, om Hans djupa Förnedring til Korsens död, hwarom Edert utrogna hjerta ock läret hafwa haft mycket twifwelsmål.

Han: Det är sant; derföre förplikten i mig högeligen, om i wiljen förklara mig densamma.

Jag: Medgiftwen J ännu, såsom tilförene, at Återlösaren har måst stiga i wårt ställe, och taga uppå sig wåra straff?

Han: Åfwen detta medgiftwer jag; ty Han är alla människors Återlösare.

Jag: Hafwe wi icke med wåra synder förtjänt yttersta smålek, spott och förakt, tillika med förbannelsen och GUDs wrede, ja, den förfädeligaste döden och ewiga fördömmelsen? Och är icke alt detta wåra synders wälförtjänta straff?

Han: Ja, alt detta hafwe wi förtjänt: följaktligen är det ock et straff för wåra synder. Ty emedan wi, så mycket til oss står, hafwe om intet gjort wår wäsendteliga förbindelse emot GUD, och warit uproriske emot detta Wäsendet öfwer all Wäsende

Wäsende; så kunne wi icke warda straffade för hårdt. Ja, emedan wi hafwe skilt oss ifrån GUD, som är källan til ewigt lif, hus och all tröst; så följa alla dessa straffen helt naturligen på våra synder. Men säg mig: Christus har ju icke tagit på sig den ewiga fördömmelsen, hwilken dock är et, ja, det största straffet för våra synder?

Jag: På detta twifvelsmålet ärnar jag swara efteråt, hwilket jag här wil endast sätta förut, på det I desto bättre må kunna finna Eder i slut-följderna.

Nu frågar jag vidare: I fall Frälsaren icke hade förnedrat sig, utan städse låtit se sig på jorden i en Gudomelig stöpelse och härlighet; hade Han wäl då kunnat taga på sig alla dessa straffen? Hade Han wäl då kunnat bära vår smålek, död och förbannelse?

Han: Nej; utan til den ändan war det nödigt, at Han förnedrade sig.

Jag: När Han nu har måst bära vårt straff, följakteligen war förbannelse, död och smålek; blifwer då wäl något swårt och ousligt qwar i Hans lidande, som icke kommer öfwerens med denna grundsatsen?

Han: Jag måste bekänna, at Lärarn ont Christi lidande och död har hittills warit mig ganska ansötelig. Ty när man lærer, at Kristus icke allenast är en människa, utan ock san-
ner GUD; då kom det mig så före, som wore

det för en så hög Person helt oanståndigt, at så mycket lida. I synnerhet grublade jag derpå, at Han utstått en så stor ångest i Örtagården, så mycket begabbert af sina fiender, och en så neslig korsens död, midt emellan två röfware.

Jag: Hade I fått förfara kraften af Jesu lidande i Eder Sjal, eller allenast egenteligen undersökt de skäl, på hvilka den Christina Religionens sanningar sig grunda, och huru de med hvarannan hänga tilhopa; så skulle det icke hafwa syntz Eder oanståndigt, och intet twifwelsmål förorsakat. Men I hafwen icke känt Christi kraft, icke eller undersökt skälen; utan deremot har dels otroi, dels en lättsinnighet, i det I utan widare pröfwning och ensidigt tagit alt det för godt, som hädare och försmädare sagt Eder, dels de deraf upkomne willomeningar, hos Eder warit rådande. Dersöre är det intet under, at det så gief Eder, som det werkeligen gief. Men nu mera frågar jag Eder: Om icke Läran om Christi lidande på det nogaste stämmer öfwerens med hela sammanhanget af grund-sanningarna, om war återlöfwing?

1) Han måste bära alla våra straff; war det då icke nödigt, at Han så djupt förnedrade Sig?

2) Ångest och bedröfwelse war et straff öfwer våra synder, och Han har smakat den ångest, som alla människor förtjäna; war det då underligt, at Han i Örtagården war bedröfwad alt intil döden, at Han förskräcktes och båswardede,

de, samt svettades blod? David kände allenast något af sina synder; och denna bördan wardt honom alt för swår, Ps. 38: 5. Men hwad är denna bördan emot så många millioner människors synder?

3) Försmädelse och bligd war et straff öfwer våra synder; följer det icke häraf tydeligen, at vår Löfstesman har måst låta bespotta sig?

4) Yttersta smålet war vår förtjänta lön; emedan nu vår Löfstesman derföre utstått en försmädelig och plågosam död emellan tvåanne röfware; kommer då icke detta aldeles öfwerens med Hans Medlare-ämbetes innersta natur? Detta stycket af Hans Lidande är så wigtigt, at ock Esaias derom har propheterat och sagt, Cap. 53: 12. Han wardt ogärningsmannom lik råknad.

Allt detta kunde icke utan orimlighet säjas om Christo, i fall wi lärde, at Han lidit sådant efter sin Gudomliga natur. Men som wi säje, at Hans människliga natur har utstått detta Lidandet, så 1) blifwer här ingen orimlighet; emedan ju en människa kan lida: 2) Har Hans Medlare-ämbete det med sig, at Han alt sådant måste lida, såsom hittills wist är. Deremot kunna åter de, hwilkom Christi Lidande är en förargelse, icke eller här undwika orimlighet. Ty båge dese sätter så hwarannan omkull: Människornas Löfstesman måste lida människornas straff; och: För denna Löfstesmannen war det oansändigt, at lida dessa straffen. Har han något, at häremot invända?

Han: Mitt förnuft kan sannerligen alsintet invända, och jag är nu öfvertygad, at mina tvifvelsmål icke hafwa kommit af förnuftiga skäl, utan af otro, lättrogenhet och willo-meningar. O! hwad för en usel stackare har dock jag varit?

Jag: Et bören I ännu märka: Emedan GUD wiste, at de usla människorna på et så ogrundadt sätt skulle förarga sig öfwer Christi Lidande; så har Han derigenom welat komma vår swaghet til hjälp, och afwända förargelsen, i det Han på åtskilliga sätt gjort vår Frälsares Lidande hårligt. Christus uppenbarade derwid sin Allwetenhet och Allmägt: Den förre, i det Han såde Petro förut, det han worde Honom försäkande: Gude Ischarioth des förräderi: alla Lärjungarna deras flykt, men om sig och sina fiender allahanda slags lidande: den senare, i det Han med et ord slog den skaran til marken, som wille gripa Honom, och med et blott widbrände helade Öfwersta Prästens tjänares öra, det Petrus hade afhuggit. Hans oskyldighet för egen Person wardt uppenbar genom Hans fiender, hwilka icke kunde föra fram något wittnesbörd emot Honom: genom Judas, som hängde sig sjelf, emedan Han hade förrådt mencköst blod: genom Herodes, som intet hade at säja på Honom: och genom Pilatum, som efter strängaste råfst och ransakning, steg fram, och esomoftast uprepade denna Domare-utsagan: Jag finner ingen sak med Honom. Wid Hans död miste solen sit sken: förkläten i Templet remnade: jorden

jorden påsvade: Klipporna brusto sönder: grafvarna öppnades, och många döde kommo fram lefvande. På sanningen af allt detta, som så verkeligen har skedd, är icke at twifla; ty J låren påminna Eder, huru jag icke längesedan wiste den Bibliska Historiens sanning.

Han: Det är ingen twifwel, at ju dessa hårliga omständigheter kunna anses såsom en lättnad emot twiflan. Men huru hänger det ihop dermed, at vår Löfstesman, som har måst bära alla våra straff, dock icke har utstått det största straffet, nämligen fördömmelsen? J hafwen lofwat mig, det j wille beswara detta twifvelsmålet.

Jag: Hade icke Återlösaren burit alla våra straff, så hade GUDs rättfärdighet icke kunnat vara til frids med Honom. Söljakteligen har han ock måst lida fördömmelsens straff. Men derföre war det icke nödigt, at til ewig tid blifwa under detta straffet: och det skulle hafwa stridit emot GUDs rättfärdighet, at för syndares skull ewinnerligen fördöma en Löfstesman; hwar emot det wäl kan bestå med rättfärdigheten, at af en Löfstesman åska straff, och, när han det utstått, ställa honom på fri fot, samt, såsom det skedd med Christo, kröna honom med härlighet. Men hwad Christus icke har lidit i anseende til straffets oändeliga waraktighet, det har Han, til dess swåra tyngd, utstått i sin stora själa-ångest: hwadan ock Hans ångslan war så stor, at af Honom utpräfsades blodig swett. Detta ewiga straffet kunde Han så mycket mer på en kort tid

omgälla, som Hans GUDom understödde honom i Hans svåra Lidande, och tillade detta Lidande et vändeligt värde, så at det ock kunde gälla för den ewiga fördömmelsen. Hwadän det heter Ebr. 10: 2. Christus har offerat et offer för synderna, det ewinnerliga gäller.

Häruppå sade den Sjuke: Jag tackar eder tusendefalt, at i så omständeligen hafwen mig förrestält Christendomens skäl och grunder. Jag wardt ganska mycket försummad i min ungdom, och har aldrig fått en sådan undervisning, som i dag. **Ack!** man borde dock bättre låta undervisa ungdomen, så skulle den icke så snart af försöriska människor och böcker förledas til twifwelsmål, och ändteligen til otro. **Ack!** om jag kunde köpa mina år tillbaka, som redan äro förflutne: jag wille då wiserligen bättre använda min tid &c.

Jag biföll hans önskan och förmante honom, at widare eftersinna Låran om Christo, och bedja GUD om ytterligare öfwertrygelse. Och der några nya twifwelsmål föllo honom in, kunde han dagen derpå upptäcka mig dem, emedan jag nu gärna wille låta honom hafwa ro. Derpå öfwer gaf jag wäl honom til Kroppen; men i andanom gaf han mig mycket at skaffa, och jag bad innerligen til GUD, at Han genom den Heliga Andan wille rätteligen förklara Jesum i hans hjerta.

När jag den följande dagen kom til honom, frågade jag, om han vidare eftersinnat går-dags discourtien, och om til äfventyrs några twifwelsmål hade infunnit sig?

Neck! sade han, jag wil icke hafwa at göra med några twifwelsmål. Tu felat mig intet annat, än at jag wänder om, och warder såsom et barn. Wid han sade detta, började han hjerteligen gråta, och for sedan i så måtto fort: mit hjärta är helt gräseligen fördärfwadt; men i synnerhet märker jag, at det är fullt med högmod och fiendskap til GUD. Neck! om det en gång wore rätt ringa och ödmjukt! Hjelp mig dock bedja, at GUD wille gifwa mig nåd, til at wända om, och warda såsom et barn.

Jag försäkrade honom, at jag hårtills hade alfwarligen bedit för honom, och at det mer bör tillskrifwas min bönhörelse, än den hittills af mig meddelta underrättelsen, at han hade bättre lärt känna sig. Han hade aldeles rätt deruti, at nu wore det honom hufwudsakeligen nödigt, at wända om, och warda såsom et barn; allenast han derutinnan icke litte på egna krafter, utan til hela sin omwändelse af GUD utbad sig den kraft, som Christus honom förwärfwat.

I öfrigt kan jag icke uttala, huru högelligen jag gladdes öfwer denna min kära Sjuklings ännu oförmodade förändring. När jag hörde de orden af honom: Tu felat mig intet annat, än at jag wänder om, och warder såsom

såsom et barn; då kände jag i både Kroppens och Själens krafter en innerlig rörelse af frimodighet och glädje: och jag offrade strax GUD et gladeligt tack-offer i mit hjärta; men den Själse lät jag förstå så mycket af denna min glädje, som jag trodde det skulle vara nödigt och nyttigt til hans vidare styrkning. GUDI låf! sade jag, at hufvud-sienderna mi äro öfwerwundne, och GUDS nåd fått rum, at arbeta i Eder Sjal. Waka och bedja äro nu de skyldigheter, som J hafwen at taga i aft. Bedja på det J må bekomma mera nåd: och waka, på det J, den utbedna nåden icke mågen förlora. Gören J detta, så skolen J så rikeligen och härligen få förfara GUDS Ords kraft och JESU Christi mäktiga nåd, at J aldrig hade det kunnat föreställa Eder. J skolen derigenom med en långt större liflighet och wisshet warda öfwertrygad om den Christna Religionens Sanning, än genom alla undersökningar efter förnustet, de der wäl hafwa warit Eder nödige, men nu, GUDI låf! ärhållit deras ändamål. Wisjen J nu vidare troligen följa mit råd, så skolen J för Eder ändalykt warda et benådadt GUDS barn, och efter Eder saliga förlofning, en härlig GUDS arfwinge. HERREN JESUS wil gärna gifwa Eder til, at J så länge hafwen warit Hans örwån. J skolen för glädje och djupaste hjärtans ödmjukhet blygas, när HERREN JESUS förläter Eder alla Edra synder; men Han skal icke til det aldraminsta låta Eder omgälla Eder otro, och hwad derpå följer. *re.*

Sedan

Sedan jag på detta sättet än mera hade talt med honom, hwilket han under många tårar och goda rörelser åhörde; så frågade jag honom, om jag skulle låsa för honom en kært bön? hwar til han förklarade sig ganska hågad och willig.

Detta war den första bön, som jag hölt med honom; ty för kunde jag icke göra det. Min Kære Frålsare hade jag icke kunnat lämna ute; ty jag aktade för en Hans förnekelse, om jag det skulle hafwa gjort: och sielfwa bönen hade då måst wara mer naturalistisk, än Christelig, så wida hon icke skulle hafwa warit min Gjukling misshagelig. Men hade jag bedit i Jesu Namn; så hade jag utsatt Hans Hel. Namn til förakt af en otrogen, samt gifwit tilfälle til större förargelse och fiendskap.

Men nu bad jag Herran Jesum hjärteligen, at Han, såsom en trogen Herde, wille wärdare låta wårda sig om detta bårtappade fåret. Den Sjuke suckade efter, rätt innerligen; och då jag lyftade, bad han mig, det jag wille skrifteligen sätta up denna bönen. Emedan han, för sina swaga ögon skul, sielf icke kunde wäl låsa, så wille han genom en af sina betjänter låta den sig ofta förelåsas, och deraf låra bedja i sit nu warande tilstånd.

Jag slöt wäl här af, som ock Naturalismus utom det hafwer det med sig, at han hittills måtte hafwa warit en slätt bedjare; icke desto mindre fågnade det mig, at han war hågad til
at

at låra sig bedla; och ansåg det såsom en god frukt af dess bättring, at han för sina betjänter icke blygdes wara et barn. Jag upfatte fördenkskul åt honom denna bönen, och han tog densamma emot med mycken tackfäjlse, lika som hade jag gifwit honom en stor skänk. Så ofta jag ock sedermera kom til honom, och med honom bad, war han ganska andäktig, och gladdes, hwar gång jag sade, at wi wille bedja.

Han lefde ännu i några weckor, under hwilken tid jag nästan dagligen besökte honom. Hwad jag i dessa hans sista dagar hos honom märkt, det wil jag kärteiligen sammanfatta.

1) Lika som jag förde honom djupare in i Bättringenes och Trones Ordning; så betygade han mig esomoftast, at han om GUDS nåd i Christo war helt försäkrad, och talte frimodigt derom.

2) Icke en enda gång uprepade han sina förra twiswelsmål; och när jag med flit påminnte honom derom, til at få uttröna, om ock något deraf ännu wore qwar; så beklagade han allenast med wemodighet sit förra elände: lade ock stundom detta dertil: Uck! HERRen JESUS wil ju förlåta mig min förra otro; dock jag wet, at Han redan har förlåtit mig altsammans.

3) Han talade mycket om HERRan JESU, och det med djup wördnad, med sammanknäpta händer, och med uplysta ögon til himmel;

len; ja, med en sådan stadighet, lika som hade han aldrig twiflat på Lärans om Honom.

4) Så länge jag ännu hade at göra med honom, til at föra honom til tron, märkte jag best tydeligen, at mine Philosophiska förberedelse-discourser måst behagade honom; men nu wände bladet sig om. Några gånger kem han dem wäl ibog; men Herren Jesus war honom dock långt lärare. Hans förnuft war fullteliga roligt och til frids: och tror allena war i arbete, at omfamna Christum, och at wedergwecka sig af Honom.

5) När jag en gång frågade honom: om han nu förnam det hos Christum, som jag i hans utros tid hade sagt honom förut; så swarade han: acf ja! i hafwen wäl haft rätt. Jag förfar nu werkeligen, at Han är min trofaste Frälsare. Han har i sanning förlåtit mig alla mina wänder. Han har gifwit min Sjal ro, den jag ingen annorstädes finna kunde. Han gifwer mig kraft och tröst nog: och jag wet för wifo, at Han gör mig ewinnerligen salig.

6) De utlätelser, hwarmed han tackade mig för den kärlek jag honom bewist, word så beskafade, at höfligheten icke tillåter anföra dem alla: än tackade han GUD, at Han hade fört honom hit til mig: än förundrade han sig öfwer det tålmod, som jag hade haft med honom: än bad han mig om förlåtelse, at jag hade gjort honom så mycken möda: än sade han: här kan jag

jag icke rätteligen tacka eder; men för HErrans Jesu Thron wil jag berömma eder, huru trohugen i hafwen arbetat på mig, oansedt han wet det sjelf bättre, och hafwer arbetat genom eder. Och när wi en gång få räkas i himmelen, då först wil jag rätt tacka eder 2.

7) En gång fann jag honom ganska sorgsen. När jag sporde honom efter orsaken, gaf han til swar: Ack! jag kommer än ihåg en fäselig synd, den jag har begått, och jag wet icke, om HErrn Jesus lärer förlåta mig densamma? Jag har för detta, haft en stallbroder i otrone, och wi hafwe hållit många förbannade discoures, hwarmed den ene styrkte och uppehöll den andra i des otrö. Denne lades på sin döds säng; och emedan jag befarade, at han på slutet torde få annat sinne, så reste jag enkom til honom, til at bibehålla honom i des otrös tankar. Det lyckades mig ock, så at han utan tronafildes ifrån werlden. Denne är nu ewigherligen förtappad, och dertil är jag skulden; ty om jag icke kommit til honom, så hade han til äfventyrs blifwit omvänd. Huru kan jag då nu warda salig, efter jag störtat denna människans i helfwetet? Här af sen i, hwad för et elakt djefla-barn jag varit. Jag swarade: denna synden är alstingens fäseligen stor, och J hafwen orsak, at deröfwer herteligen vara bedröfwad. Gmedlertid är dock Christus död för alla synder: följakteligen ock för denna wederskyggeliga synden. Om J äfwen för denna synden i trone anammen Hans Heliga

ga Försonings-offer, så skal hon warda Eder förlåten. Jag förklarade honom de orden i Tim. 1: 13 = 17. hwarigenom hans tro wardt mycket styrkt, hans samvete til frids stäldt, och hans hjärta upmuntradt, til at innerligen låfwa GUD för des öfversvinneliga nåd i Christo.

8) Några gånger sade han: Jag håller eder så kär, at jag gärna wille dö i eders närvaro. Jag såge och gärna, at, i min dödsstund, så någon tröst af eder: och det kommer mig så ganska lustigt före, om J på mitt yttersta kunde fulleligen antwarda HERANOM JESU det usla får, som i hafwen fört til Honom. Wille j wäl komma, om jag låter kalla eder? Jag försäkrade honom, at jag af hjärtat gärna wille göra det. Men, sade han: än om min sista stund kommer natte-tid? Jag swarade: och om jag än, jag wet icke huru länge, aksintet skulle hafwa sofwit, så wille jag dock komma med glädje. Den sista dagen uprepade han ännu denna sin begäran, och jag måste gifwa honom hand derpå, at jag wille komma, hwarmed han betygade sig nögd. Natten derpå, kläcken 3. om morgonen, sände han en sin betjänt, och lät säja mig, at han nu wäntade sin förlofsning, samt fråga, om jag, efter lofwen, wille komma? Jag gick åstad, och fann honom i Sjåla-tåget; så snart skyndade sig hans ändalyft. Han kunde icke mer tala med mig; men när jag sade til honom några tröste-språk: så märkte jag, at han ännu hörde, och at hans
ande

ande war sysselsatt at anamma denna trösten.
 Några få minuter derefter afled han i min när-
 waro, samt, under min och de omkringstående
 hjerteliga böner, affonnade gänka, stilla, och
 undfick således i JESU Försonings-
 offer en salig

A N D E.

Ejusa. Afsteds: Preontan, i va warande Deras Kongl. Högheters Hof, på 24 Sönd. efter Trinitatis. 1750. 15 öre.

Ejusa. Christeliga Medel, at winna en Jordisk Lycksalighet, förestälte uti Högmåffo: Predikan på 2:dra Bönedagen 1752. för Deras Kongl. Majestäter på Uricsdal. 12 öre.

Ejusa. Gudaktighetens stora Företårde framför Guds aktigheten, förestäldt i Högmåffo: Predikan, på Tre dje Bönedagen 1753. uti Wexjö Domkyrka. 12 öre.

En åhörarens byra förbindelse, at åfwen höra Lagen drifwas af sin Lärare, förestäld uti en Christelig Högmåffo: Predikan för det Kongl. Hofwet, på 18. Sönd. efter Trinit. 1750. af Gabr. Rosen, Kongl. Hof: Predikant. 2 Dal. 8 öre.

Den nödwändigade Föreningen emellan Gudsfruktan och Rättredighet i en Domares hjärta, förestäld i en Christ. Predikan för Kongl. Svea Hof: Rätt wid Höst: Terminen år 1748. af Abraham Pettersson, Kongl. Hof: Predikant. 1 Dal. 4 öre.

Ejusa. Gudsfruktan den enda Grunden til et Lands och Rikes lycksalighet, förestäld för Kongl. Hofwet uti Högmåffo Predikan på 23. Söndagen efter Trinitat. 1750. 2 Dal. 5 öre.

Ejusa. Guds nådiga Wård om sin Kyrka på Jorden, förestäld i en Christelig Predikan för St. Clara: Församling på Andra Dag Påst 1753, som war andra dagen efter des förenade Kyrkos Inwigelse. 18 öre.

Et ogudaktigt folk, såsom et stormande haf 2e. förestäldt för Kongl. Hofwet uti Högmåffo: Predikan på andra Bönedagen år 1750, af Mich. M. Fant, Kongl. Hof: Pred. 15 öre.

Ejusa. Guds Barnas dageliga Rening i Jesu Blod, förestäld uti en Christ. Predikan för Kongl. Hofwet, öfwer Evangelium på 14:de Söndagen efter Trinitatis 1750. 1 Dal. 4 öre.

Ejusa. Afsteds: Predikan för Kongl. Hofwet på Tredje Söndagen efter Påst, 1752. 15 öre.

Upwäckelse til Bönen, uti en Predikan, hållen i Bro Kyrka i Upland den 23. Apr. 1750, öfwer Luc. 11: 5: 13. af Jac. Henr. Mörk, Kyrkoherde i Bro och Lofa. 1 Dal. 10 öre.

www.books2ebooks.eu